

Akumulacija premalo narašča

Kot podlaga za izdelavo tega poročila so služili podatki iz polletnih obračunov temeljnih in delovnih organizacij združenih v SOZD Mercator. Ob letošnjih polletnih rezultatih velja podčrtati, da se zaostreni pogoji poslovanja nadaljujejo, kar se kaže v upadanju konjunktura, v težavah pri oskrbi z domačimi in tujimi reprodukcijskimi materiali, v neuskkljenosti in visoki rasti cen, nelikvidnosti ipd.

Iz zbirnih podatkov za SOZD Mercator, kakor tudi iz posameznih podatkov za delovne in temeljne organizacije je razvidno, da ob razmeroma visoki rasti celotnega prihodka (indeks 139) dohodek narašča veliko počasneje (indeks 123). Še posebej so neugodna razmerja v delitvi dohodka. Pri tem je treba poudariti, da je izguba v letošnjem polletju narasla za

243%, kar predstavlja v strukturi dohodka 0,9 odstotka; v enakem obdobju lanskega leta pa je predstavljala 0,3 odstotka. V delitvi dohodka je predvsem opazno, da delovne in temeljne organizacije namenijo vse manj sredstev za akumulacijo ter hkrati za reprodukcijo. V SOZD Mercator je delež akumulacije v strukturi dohodka v letošnjem polletju v primerjavi z

dnevnice, povračila za prevozne stroške v tujini in povračila drugih stroškov.

Amortizacija po predpisanih minimalnih stopnjah kaže nezadostno rast (indeks 134) glede na visoko rast cen. Tako skromen obseg amortizacijskih sredstev ne more zadoščati niti za nadomestitev dotrajanih osnovnih sredstev, kaj šele za nakup novih.

Ekonomičnost poslovanja, ki jo ponazarja kazalec »celotni prihodek glede na porabljen sredstva« nam pove, da smo na 100 din porabljenih sredstev ustvarili 114,10 din celotnega prihodka, kar je za 2 odstotka manj kakor v enakem obdobju lanskega leta.

Dohodek

Doseženi dohodek v prvem polletju letošnjega leta znaša 1.789 dinarjev, kar je 50 odstotkov planiranega za leto 1981, in je za 23 odstotkov višji od dohodka v prvem polletju leta 1980. V strukturi celotnega prihodka je dohodek predstavljal 12,3 odstotka (v prvem polletju 1980, 13,9 odstotka). Rast dohodka je v primerjavi z rastjo celotnega prihodka v prevelikem razkoraku, saj zaostaja kar za 16 indeksnih točk.

Doseženi dohodek na delavca je bil 160.100 din, kar je za 20 odstotkov več kot v enakem obdobju lanskega leta. Rentabilnost je upadla za 11 odstotkov, saj smo s 100 dinarji uporabljenih poslovnih sredstev dosegli le 14,7 dinarja dohodka.

Razporeditev dohodka

Razporejenega je bilo 1,8 milijarde dinarjev dohodka, kar je za znesek izgube več, kot je doseženega. Razporeditev dohodka se je v 1. polletju tega leta poslabšala v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta.

Indeks rasti akumulacije je sicer 108, vendar se je delež akumulacije v dohodku zmanjšal za 11,9 indeksnih točk. Poudariti moramo, da je rast akumulacije v SOZD Mercator zaskrbnjujoče nizka, kajti v gospodarstvu SRS je v istem razdobju narasla za približno 50 odstotkov, v trgovini na drobno za 19 odstotkov, v trgovini na debelo za 48 odstotkov, v zunanji trgovini pa za 46 odstotkov. Res je, da je pretežna dejavnost SOZD Mercator, trgovina, ki ima že od leta 1979 zamrznjene marže in se tako njen položaj v procesu družbene reprodukcije slabša, vendar moramo kljub pri razporeditvi dohodka nameniti večji delež za akumulacijo, saj vidimo, da smo daleč pod povprečjem trgovine v Sloveniji. Da je rast akumulacije res prenizka, nam povesta tudi kazalca: akumulacija v primerjavi z dohodkom (indeks 88) in akumulacija v primerjavi s povprečno porabljenimi sredstvi (indeks 78).

Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo so se zmanjšala za 3,7 indeksne točke, kar kaže, da si OZD prizadevajo izpolniti določila družbenega dogovora.

Močno so se povečala sredstva za splošno porabo, skupno porabo in druge obveznosti iz dohodka in sicer za 12,4 indeksnih točk, kar nam pove, da se obremenitev OZD povečuje.

V prikazanem pregledu je zajeto:

V akumulaciji:

- amortizacija na predpisano minimalno stopnjo,
- del čistega dohodka za poslovni sklad,
- del čistega dohodka za izboljšanje materialne osnove dela,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti za poslovni sklad in rezervni sklad,
- del čistega dohodka za rezervni sklad,
- del čistega dohodka za druge potrebe in druge sklade;

V čistih osebnih dohodkih in skupni porabi delavcev:

- del čistega dohodka v tiste osebne dohodke,
- del čistega dohodka za druge namene skupne porabe,

Nadaljevanje na 2. strani

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVIII

Ljubljana, september 1981

št. 9

Posvetovalni organ generalnega direktorja 9. septembra v Cerknici

Vesna Bleiweis - Center za obveščanje

4. seja poslovnega sveta SOZD Mercator

Ali slabe poslovne rezultate v prvem polletju letošnjega leta res lahko pripisujemo samo okoliščinam, na katere s svojim delom ne moremo vplivati? - Bo za malomaren odnos do podatkov o obsegu planiranega izvoza in uvoza kaznovan ves SOZD?

Dosežen poslovni uspeh v prvem polletju letošnjega leta, je slab. To je temeljna ugotovitev poslovnega sveta, ko jo obravnaval poslovne rezultate SOZD, dosežene v prvi polovici letošnjega poslovnega leta. Izbrizglo poslabšanje poslovnih rezultatov v primerjavi z rezultati, izkazanimi z zaključnimi računi za leto 1980 izkazuje 15 temeljnih organizacij. To poslabšanje lahko delno utemeljimo pri tistih tozd, ki so v letošnjem letu pričele izpolnjevati obveznosti iz naslova investicijskih vlaganj in pri tistih tozd, kjer je narava dejavnosti, ki jo opravljajo, sezonskega značaja (gostinstvo, turizem). Kritične ocene o poslovnih rezultatih pa so bile namenjene tistim temeljnim organizacijam, katerih poslovni rezultati permanentno nihajo na robu še zadovoljivega poslovanja. Za tako poslovanje ne moremo kriviti samo ukrepov in okoliščin, na katere za lastnim delom ne moremo vplivati, temveč se moramo zamisliti nad svojo lastno poslovnostjo, organizacijo dela, zaposlovanjem in drugimi notranjimi rezervami, ki prav gotovo niso optimalno izkoriščene. Ali bomo ob koncu leta z izvajanjem določenih ukrepov, kot so hitrejša obraba sredstev, racionalno zaposlovanje in organizacija dela, še uspeli sanirati ugotovljeno stanje in zagotoviti boljši poslovni uspeh.

Prav ugotovitev poslovnih rezultatov narekuje pripravo realnih vendar ne ambicioznih planskih aktov za leto 1982. Zaostrena gospodarska situacija narekuje izredno skrbno oceno poslovanja do konca letošnjega leta in ta ocena mora biti izhodišče za pripravo planskih aktov z upoštevanjem določenih parametrov tako na področju gibanja cen, družbenega proizvoda in v zvezi s tem tudi celotnega prihodka, dohodka in osebnih dohodkov.

Sprejet terminski plan za pripravo osnutkov v temeljnih organizacijah in sestavljeni organizaciji naj zagotovi sprejem planskih aktov v temeljnih organizacijah do začetka decembra, v delovnih organizacijah do 15. in v sestavljeni organizaciji do 31. decembra 1981. V zvezi s pomembnostjo funkcije planiranja je bila posebej poudarjena zahteva, da se na ravni sestavljene organizacije organizirajo posvetovalna delavcev, ki pripravljajo planske akte.

Okrožnica, ki so jo 26. 8. 1981 prejele vse članice samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino v sestavi SOZD, je bila namenjena opozorilu vsem članicam o najnovejših ukrepih zaradi nedoseganja planiranega obsega uvoza in izvoza. Na podlagi te okrožnice bi morale vse članice v določenem roku sporočiti zahtevane podatke, vendar pa je v roku poslalo te podatke le pet

članic. Glede na predvidene sankcije, to jo odločno zmanjšanje obsega uvoza do konca leta za sozd kot celoto, se postavlja vprašanje odgovornosti vseh tistih, ki so zadalženi za realizacijo uvozne - izvozne planov. Ali si lahko dovolimo, da bo zaradi malomarnosti in neodgovornosti posameznikov kaznovan cel sozd? To pa je že vprašanje, ki ga ne moremo omejiti zgolj na delovno in poslovno disciplino, temveč ga moramo obravnavati tudi kot vprašanje politične odgovornosti do izvajanja sprejetih odločitev širše družbene skupnosti.

Pretežni del dnevnega reda tega zasedanja poslovnega odbora je bil namenjen informacijam in pravi stališč s področja komercialne. Predlagana so bila nekatera stališča, oziroma ukrepi s katerimi naj bi dosegli enotno obnašanje pri realizaciji odloka o pogojih in načinu prodaje blaga za dinarje, ki izvirajo iz prodaje deviz, ter oblikovanje tekočih zalog nekaterih proizvodov osnovne preskrbe. Z enotnim pravilnikom o oblikovanju cen v prometu na debelo in drobno v SOZD Mercator, pa naj bi dosegli enoten koncept pri oblikovanju cen. Mrzlični nakupi posameznih vrst blaga, ki jim botrujejo alarmantne vesti o podražitvah, izpraznijo naša skladišča v dveh do treh dneh. Na eni strani veliko povpraševanje, na drugi strani pa prazna grosistična skladišča narekujejo ukrepe, to je povečanje dnevnih zalog. Vendar pa se pri tem srečujemo z vprašanjem obratnih sredstev, skladiščnih kapacitet in reševanjem odnosov na relaciji grosist - občinske in republiške tržne rezerve. Po ugotovitvah prisotnih prodaja blaga za dinarje, ki izvirajo iz prodaje deviz, ne opravičuje uvedbe menjal službe v vseh prodajnih mestih. Prevladalo je stališče, da se ta služba uvede v blagovnicah in večjih prodajnih centrih, predvsem tam, kjer gre za blago po katerem je večje povpraševanje, sicer pa naj se ta prodaja povsod tam, kjer je to lokacijsko možno, izvaja v sodelovanju oziroma preko temeljnih bank. Dilema o enotnem pravilniku o oblikovanju cen v prometu na debelo in drobno v SOZD Mercator je pokazala, da je osnutek pravilnika nekoliko pomankljiv, zato ga mora pred obravnavo v temeljnih in delovnih organizacijah obdelati posebna komisija.

Ugotavljali smo najrazličnejše vzroke za slab poslovni rezultat, med njimi tudi predimenzioniranost novih objektov, sedeli pa smo v prelepem, vendar za današnje razmere tudi predimenzioniranem objektu v Cerknici. Ali ne bo tudi ta objekt ob koncu leta eden tistih, zaradi katerih bomo ponavljali na tem zasedanju izražene ugotovitve.

Lani oktobra je bil v Leskovcu pri Krškem odprt Nakupovalni center M-Preskrba. V tej največji M-veleblagovnici so samopostrežna trgovina, diskont, oddelki za pohištvo, belo tehniko, tekstil, konfekcijo itd., banka, bife, cvetličarna, vrtec, turistična agencija pa zaenkrat še ne dela. Več o tem bomo pisali v naslednji številki glasila Mercator, saj je tako bolj primerno za prvo obletnico poslovanja. Foto: Jože Rozman.

V tej številki

na str. 2 objavljamo grafično ponazoritev realizacije po dejavnosti
na str. 3 in 4 priobčujemo kot prilogo v manjšem formatu besedilo samoupravnega sporazuma o internih kompenzacijah, na strani 3 pa še prispevek o agroživilski politiki sozda
na str. 5 in 6 smo združili vse zanimivosti iz naših organizacij v Krškem in Selnici, pod skupnim naslovom Vest iz Posavja
na str. 7 do 9 so prispevki, ki so jih pripravili delavci na območju Notranjske in kraško-obalnega področja, združeni pod nazivom Nasosov vestnik
na str. 11 so sestavki s področja severovzhodne Slovenije, pri čemer so kakor vedno v večini vesti in kroniki iz M-Izbire - Panonije
str. 12 je bila namenjena razmišljanjem in snovanju na temo, ki ni vezana neposredno na OZD, ampak na sadno mejo avtorja
str. 13 predstavlja enega naših maloprodajnih tozdov s tiste strani, po kateri je Mercator tradicionalno zaznamovan
str. 14 smo namenili pregledu drugih objav o nas in glasilom znotraj temeljnih in delovnih organizacij
str. 15 je kakor vedno namenjena predstavitvi proizvodov naših poslovnih partnerjev.

V Embi so se odločili, da svoj praznik, petindvajsetletnico, počastijo s svečano sejo delavskega sveta. Ta je bila v četrtek, 17. septembra. Dva dni kasneje je okrog petdeset delavcev odšlo na dvodnevni izlet po poteh Avnoja. O Embi berite na strani 16.

lanskoletnim upadel za 2,4 odstotne točke in znaša 17,7 odstotka. Pri tem se je delež sredstev za zadovoljevanje splošnih in skupnih potreb povečal za 4,9 odstotnih točk.

Po podatkih republiške Službe družbenega knjigovodstva so bili v gospodarstvu SR Slovenije doseženi naslednji rezultati: celotni prihodek se je povečal za 40 odstotkov, porabljen sredstva za 42 odstotkov, dohodek za 33 odstotkov, čisti dohodek za 26 odstotkov, prispevki iz dohodka za 49 odstotkov, izguba pa za 38 odstotkov. V trgovini SR Slovenije je celotni prihodek narasel za 41 odstotkov, dohodek za 31 odstotkov, izguba pa za 93 odstotkov.

Celotni prihodek

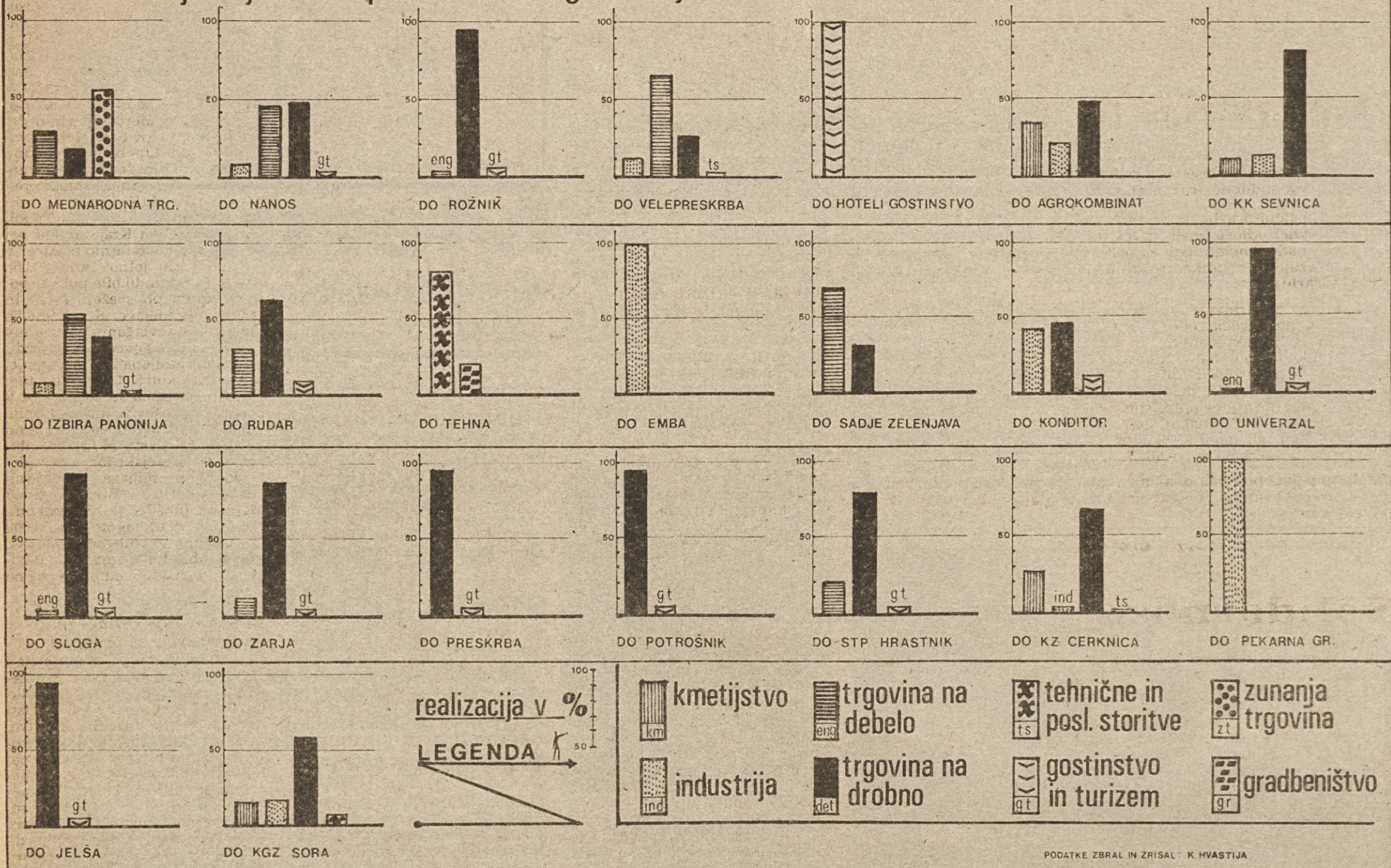
Organizacije združenega dela, združene v SOZD Mercator, so v I. polletju tega leta ustvarile 14.531 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je 56 odstotkov planiranega za leto 1981. V primerjavi z enakim obdobjem leta 1980 je indeks rasti celotnega prihodka 139. Glede na veliko rast cen v tem obdobju lahko zaključimo, da je rast celotnega prihodka relativno nizka. Po podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko je bila rast cen v prvem polletju v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta sledeča: indeks rasti cen pri proizvajalcih 151,8, indeks cen na drobno 148,8 ter indeks gostinskih storitev 131,6. Največji delež celotnega prihodka ustvarjajo dejavnost trgovine (70%), industrija (15%) ter zunanja trgovina (9%).

Porabljen sredstva

Predvsem na račun višje rasti nabavne vrednosti blaga, porabljenih surovin, materiala in energije je tudi rast celotnih porabljenih sredstev višja od rasti celotnega prihodka. Porabljen sredstva so bila obračunana v znesku 12.741.893 dinarjev, kar je za 42 odstotkov več kot v enakem obdobju preteklega leta. V strukturi celotnega prihodka predstavljajo porabljen sredstva 87,7 odstotka, kar je za približno 1,5 odstotka več kot v I. polletju leta 1980.

Med strukturno manj pomembnimi stroški so visoko narasli izdatki za prehrano delavcev, določeni drugi izdatki, odpisane terjatve in odpis drobnega inventarja,

Realizacija dejavnosti po delovnih organizacijah SOZD Mercator - prvo polletje 1981

Prikaz realizacije delovnih organizacij v sozdu Mercator po realni dejavnosti

Spremljanje realizacije po uradni specifikaciji (Uradni list SFRJ 34/76) v naših delovnih organizacijah ni povsem realno s stališča prikazanega prometa po dejavnostih.

Dejavnost organizacije je registrirana po načelu »pretežne dejavnosti«, kar pomeni, da delovna organizacija, ki se ukvarja tudi z drugimi dejavnostmi, ne more biti registrirana za vse. Tako se vodijo tudi vse uradne in statistične evidencije. Že nekajletno spremljanje po dejanski realizaciji smo v letošnjem letu še bolj točno opredelili (na

podlagi evidenc vseh temeljnih organizacij) in prišli do zaključka, da takšno mesečno spremljanje kaže precej drugačno stanje pri večini delovnih organizacij. Grafični prikaz nazorno kaže, da je takšno spremljanje podatkov nujno in koristno. Takoj na prvi pogled je iz prikaza razvidno, s kakšno dejavnostjo se ukvarja vsaka delovna organizacija, bodisi enovita bodisi s temeljnimi organizacijami.

Grafični prikaz je namenjen vsem, ki jih zanima primerjava najslabše bo to v poslovne ali raziskovalne namene ali samo kot statistični podatek.

Kancijan Hvastija

H grafičnemu prikazu

Obravnavali smo polletni uspeh sozda

Povzetek poročila ob periodičnem obračunu

Akumulacija premalo narašča

Nadaljevanje s 1. strani

del čistega dohodka za stanovanjsko izgradnjo.

V skupni in splošni porabi in drugih obveznostih iz dohodka:

davki in prispevki SIS iz dohodka TOZD in osebnih dohodkov delavcev in vse druge obveznosti, ki v skladu z zakonskimi predpisi bremenijo dohodek.

Izguba

Ob polletju je v sozdu Mercator šest organizacij združenega dela izkazovalo izgubo v skupnem znesku 16,7 milijona dinarjev. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je indeks povečanja izgube 343.

Celotni znesek izgube se nanaša na nekrte izplačane akontacije osebnih dohodkov in drugih obveznosti iz čistega dohodka.

Dosežena razlika v ceni

Doseženo razliko v ceni smo izračunali tako, da smo od prihodkov, ustvarjenih s prodajo blaga na debelo, drobno in v okviru OZD odšteli nabavno vrednost blaga. Organizacije združenega dela s področja trgovine smo uvrstili v tri podskupine glede prodajnega blaga na debelo oziroma na drobno.

Sredstva za reprodukcijo

Lastna sredstva za reprodukcijo, ki so jih v prvem polletju 1981 dosegle OZD, združene v SOZD Mercator, znašajo 432 milijonov dinarjev. Od enakega obdobja v lanskem letu so nižja za 14 odstotkov. Glede na to, da akumulacija predstavlja 73 odstotkov vseh sredstev za reprodukcijo in da

OZD obračunavajo amortizacijo po predpisanih minimalnih stopnjah v premajhni višini, velja tudi za reprodukcijska sredstva to, kar smo zapisali za akumulacijo. Poudariti je treba, da sredstva, ki so jih OZD prenesle v poslovni sklad, niso v celoti na voljo za njihove razvojne potrebe, ampak jih približno 32 odstotkov namenjajo za združevanja oziroma za posojila za razvoj dejavnosti posebnega pomena (železnice, ceste, energitika, luške zmogljivosti) oziroma za razvoj manj razvitih področij. Ob upoštevanju visoke rasti cen je povečanje sredstev, ki so jih OZD namenile za poslovni sklad, v primerjavi z lanskim obdobjem nično.

Ne gre prezreti obveznosti, ki jih imajo OZD na račun obveznosti za zapadle, vendar še ne plačane anuitete oziroma anuitete, ki bodo zapadle v letošnjem letu. Ob njihovem upoštevanju pridemo do spoznanja, da so sredstva za reprodukcijo, ki ostanejo OZD, še občutno manjša.

Osebnih dohodki

Povprečni mesečni čisti osebni dohodki v SOZD Mercator so znašali 9.261 dinarjev in so bili za 24 odstotkov višji kot v enakem obdobju lani. Iz podatkov Zavoda SRS za statistiko je razvidno, da so bili povprečni osebni dohodki v gospodarstvu SRS v prvih šestih mesecih 10.302 dinarjev, kar je za 11 odstotkov več kot v SOZD Mercator. Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije so bili povprečni osebni dohodki v trgovini SR Slovenije 10.240 dinarjev in so bili za 26 odstotkov višji kakor v enakem obdobju lani.

Razporeditev dohodka po namenu

	1. polletje 1980		1. poll. 1981		indeks struk.
	vrednost v 000 din	struk- tura	vrednost v 000 din	struk- tura	
Doseženi dohodek	1.455.231	100,0	1.789.090	100,0	-
Akumulacija	292.309	20,1	316.443	17,7	88,1
Čisti OD in skupna poraba	592.833	40,7	693.983	38,8	95,3
Skupna, splošna por. in druge obvez. iz doh.	574.950	39,5	795.352	44,4	112,4
Izguba	-4.861	-0,3	-16.688	-0,9	300,0

Ugotovljena izguba v sozd Mercator po posameznih temeljnih in delovnih organizacijah

DO, TOZD	Vrednost izgube v din			indeks 30. 6. 81 30. 6. 80
	1980	1. 1. - 30. 6. 80	1. 1. - 30. 6. 81	
M-NANOS	2.969.311	2.922.633	6.008.400	206
TOZD TMI	2.969.311	2.922.633	6.008.400	206
M-VELEPRESKRBA	-	1.138.995	7.642.312	671
TOZD TMI	-	1.138.995	7.642.312	671
M-HOTELI GOSTIN.	-	-	1.110.798	-
TOZD Sremič	-	-	1.110.798	-
M-AGROKOMBINAT	452.553	799.398	940.616	118
TOZD Meso	-	-	838.832	-
TOK Kooperacija	425.553	228.338	101.784	45
TOZD Vinogr.-kleti	-	571.060	-	-
M-POTROŠNIK	-	-	986.464	-
SOZD MERCATOR	3.421.864	4.861.026	16.688.590	343

Struktura izgube po dejavnostih

Dejavnost	januar-junij	
	1980	1981
Industrija	83,6	81,8
Trgovina	-	5,9
Kmetijstvo	16,4	5,6
Hoteli in gostinstvo	-	6,7
Skupaj	100,0	100,0

Vukadin Nedeljković

Hierarhija

pomeni odnose, ki se stopnjujejo, in to ima za posledico nadrejenost oziroma podrejenost. Beseda je grškega izvora. Hierarhični odnosi so značilni za vse sodobne družbe, zlasti kapitalistične.

V kapitalistični družbi so ti odnosi pravilo in se odražajo v tem, da višji na lestvici odloča, nižji na lestvici pa izvaja in je za svoje delo odgovoren nadrejenemu. Gre za neke funkcionalne odnose in ker te odnose opazujemo z vidika hierarhije, jih lahko imenujemo »funkcionalna hierarhija«.

Značilno za hierarhijo je tudi to, da imajo tisti na višji stopnji oblast, večjo pristojnost, večji ugled, višjo plačo, uživajo večje privilegije, imajo višji življenjski standard in zato neko večjo »vrednost«, zaradi česar to lahko imenujemo **vrednostna hierarhija**. Če so v družbi razredne razlike, je hierarhija izrazitejša. V naši samoupravni ureditvi odnosi temeljijo na delu. Vsako delo je družbeno delo, organizacije pa združeno delo za zadovoljitev potreb delavcev, splošnih in skupnih družbenih potreb. Delavci so enakopravni, delitev dela pa je na podlagi strokovnosti – bolj ali manj strokovna dela. Govorimo torej o tehnični delitvi dela, ki bo za vedno ostala.

Hierarhija ima poseben pomen v pravu. Tu poznamo predpis nižjega ranga – republiški predpis, zvezni predpis ali uredba za razliko od zakona ipd.

•••

Solidarnost

Beseda izvira iz latinščine in pomeni enotnost mnenja ali skupnost interesov.

Solidaren pomeni biti povezan z nekom zaradi skupnega dela, delovanja ali odgovornosti.

Solidarna odgovornost pomeni odgovornost vseh za celotno terjatev (n. sol. o.). To pomeni, da vsak upnik lahko izterja od kateregakoli solidarnostnega dolžnika, po lastni izbiri, celotno terjatev. Med solidarnostnimi dolžniki velja dogovor **neomejene** solidarnostne odgovornosti. Lahko pa je dogovor samo za delno odgovornost. Takrat govorimo o **omejeni** solidarnostni odgovornosti (o. sol. o.).

Namen solidarnostne odgovornosti je večja gotovost upnika v pravnem prometu pri izterjavi svoje terjatve. Dolžnik, ki je plačal upniku, ima pravico do regresa ustreznih deležev od ostalih solidarnostnih dolžnikov.

Obstaja še solidarnost po samem zakonu. To je takrat, kadar več oseb povzroči škodo drugi osebi in vsi povzročitelji povrnejo solidarnostno škodo oškodovancu.

Dobre surovine – dobra proizvodnja

Agroživilstvo sozda: dolgoročen in jasen koncept

Predlagati poslovno politiko sozda na področju kmetijstva in živilske industrije, koordinirati in usmerjati poslovanje kmetijskih in živilskih organizacij, sodelovati s poslovnimi partnerji, to bi bile na kratko osnovne naloge svtovalca za agroživilsko področje, dipl. ing. živilske tehnologije **Mitje Ponikvarja**. V zapisu želimo povedati, kaj je bilo dosedaj tu že storjenega in kakšni so načrti.

Spremljanje planov proizvodnih organizacij

Zadržimo se malo pri težavah Tovarne mesnih izdelkov iz Ljubljane (DO M-Velepreskrba), čeprav se tudi postojnska TMI otepa z njimi. Najprej, plan proizvodnje zaradi slabo izkoriščenih predelovalnih zmogljivosti ni dosežen (samo 60 odstotkov), zato je bilo treba sprožiti akcijo za povečanje proizvodnje in odkupa njenih izdelkov v Mercatorjevi maloprodajni mreži. Pa ne samo v maloprodaji, ampak preko grosistov tudi drugam, preko izvoznih organizacij pa tudi v tujino. Izkoristiti vse te tri poti za prodajo pa ne velja le za TMI, ampak za vse proizvodne organizacije v sozdu. Tako je zamišljena ta permanentna akcija in razvejano poslovanje naj bi proizvodnjo in prodajo optimaliziralo. Tu je treba reči, da ne gre za zapiranje v meje sozda, ampak za še večje odpiranje, vendar ob pogojih, ki bodo enakopravnejši za naše proizvodne organizacije.

V tem mesecu, ko bodo znani pridelki kmetijskih organizacij, bo tako, kot je bilo že zgoraj povedano, izdelan predlog za prodajo vseh proizvodov po vseh treh omenjenih poteh, torej maloprodaja, grosisti, izvoz.

O ljubljanski TMI bi se dalo še veliko povedati, tokrat pa na tem

mestu le tole. Dogovori z Emoni- no Mesno industrijo Zalog o združitvi obeh klavnic še tečejo. Pripravljenih je bilo več predlogov o vrsti in načinu združitve, vendar nobeden ni bil sprejet, niti ta, po našem mnenju najoptimalnejši, ki je ponujal več, kot je družba trenutno pričakovala. Po tem predlogu (predlagal ga je lani Mercator) bi se Mesna industrija Zalog (MIZ), TMI in obrobne klavnice v Kamniku, Domžalah in drugje združile v enovito delovno organizacijo, ki bi bila vezana na sozda Mercator in Emona. Predlog, ki je sedaj na mizah, je: tozd Skupna klavnica v DO MIZ, ki je za dejavnost klanja vključen v sozda Mercator.

Vse izgleda tako, da se razgovori bližajo koncu. Jedro tega predloga je, da je samo klanje skupno obema reprocelotama, torej gre za racionalizacijo klanja, ki naj bi se potem opravljalo le v Zalogu. V načrtih pa je, da je treba to klavnico opremiti tako, da bo primerna za klanje za izvoz (EGS postavlja izredno ostro zahteve glede higijene klanja), TMI pa nadaljuje svojo pot specializacije in postopoma izdeluje vse več trajnih in poltrajnih mesnih izdelkov, zaradi česar naj bi se izboljšali tudi poslovni rezultati, seveda upoštevaje sedanje razmerje cen.

Sodelovanje s kmetijskimi organizacijami izven sozda

Ker ne more biti dobre proizvodnje brez dobrih surovin, v mislih imamo predvsem obe TMI, si je treba te načrtno in dolgoročno zagotoviti. V zvezi s tem omenimo najpomembnejše stike in njihov namen. Obeta se združitvev KZ Logatec v sozda Mercator; zbori delavcev in kmetov bodo konec septembra, oktobra bo referendum. Poteka vrsta razgovorov in dogovorov za sovlaganja v prašičerejske farme v AIK Senta, v sozdu ABC Pomurka in v Novi Topoli (AIPK Bosanka Krajina), kar naj bi skupaj z novo farmo prašičev v Krškem dalo letno okoli 60.000 prašičev. S tem bi bile pokrite potrebe sozda po svežem mesu in mesu za predelavo. Končujejo se razgovori o sovlaganju v razširitev kooperacijske govedoreje v sozdu KIT-KZ Ljubljana in KZ Trebnje, ki bo dala okoli 3.000 govedi letno. Omeniti je treba še sovlaganje v razširitev silosev za močna krmila v KZ Krka Novo mesto, ki jih bo potreboval zlasti M-Agrokombinat za prašičerejsko farmo ter udeležbo v konzorciju za izgradnjo silosev za koruzo v Brežicah. Sozda Mercator (nosilec je M-Agrokombinat) si bo tu zagotovil za 5.000 koruze, kar bo omogočalo nabavo koruze ob žetvi in zmanjšalo odvisnost proizvodnje od pretresov na trgu.

Raziskovanje razmer na trgu, nasveti in predlogi

Le na kratko bomo omenili najvažnejše. Predpogoj za večjo kmetijsko proizvodnjo so strateški kmetijski repromateriali (zlasti umetna gnojila, zaščitna sredstva, rezervni deli, semena, krmna koruza) in obratna sredstva zanje naj bi Interna banka zagotavljala z beneficirano obrestno mero. Isto naj bi veljalo za zaloge surovin in repromaterialov v živilski industriji sozda. Gre torej za regisiranje, da si organizacije zagotovijo repromaterial, vendar da jim to ne jemlje dohodka, saj si je treba vrsto teh surovin zagotoviti ob žetvi ali kampanjski predelavi, ker neprekinjena dobava pač ni zagotovljena. **Jože Rozman**

Sporazum o internih kompenzacijah

Priloga glasila

V. Kratkoročno kreditiranje osebnih dohodkov v primeru izgube po periodičnem obračunu

13.

Sredstva, zbrana po določilih tega sporazuma, se začasno lahko uporabljajo tudi kot kreditna sredstva za kritje osebnih dohodkov OZD, združenih v SOZD, po osnovah in merilih, ki so določeni v njihovih samoupravnih splošnih aktih, in sicer v primeru izgube, ugotovljene v periodičnem obračunu prizadete OZD med letom.

Takšen kredit odobri Mercator – Interna banka pod pogoji, ki so predvideni kot predsanacijski postopek po Zakonu o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela, in v skladu s poslovno politiko Mercator – Interne banke, vendar največ za dobo šest mesecev.

Mercator – Interna banka je pooblaščenca, da sklene v skladu z določili prejšnjega odstavka z najemnikom posojila, posebno pogodbo o najemu kredita in drugih ukrepih za odstranitev vzrokov za motenje v poslovanju.

VI. Reševanje sporov

14.

Udeleženke tega sporazuma se dogovorijo, da je za reševanje morebitnih sporov, ki bi med njimi nastali pri uveljavljanju medsebojnih odnosov po tem sporazumu, oziroma ki bi nastali zaradi neizpolnjevanja obveznosti po tem sporazumu, pristojna notranja arbitraža SOZD Mercator v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združitvi v Mercator.

VII. Sklepanje sporazuma in končne določbe

15.

Ta sporazum je sklenjen, ko ga z osebnim izjavljanjem sprejme večina delavcev TOZD oziroma DO najmanj 2/3 udeleženk tega sporazuma. Ljubljana, dne 27. julija 1981

Udeleženke
– podpisnice sporazuma

OPOMBA: Ugotovitevni sklep o sklenitvi samoupravnega sporazuma je bil sprejet na 2. zasedanju delavskega sveta SOZD Mercator dne 27. 7. 1981

Samoupravni sporazum o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v SOZD Mercator

Kako poznamo zakone, odredbe in predpise

Jože Starič, komercialist

Nesreča nikoli ne počiva!

Tudi delavcem v blagovnem prometu nesreča ne prizanaša. Ljudski izrek pravi, da nesreča nikoli ne počiva in pojavi se najraje takrat, ko smo nanjo najmanj pripravljeni. Velikokrat ji botruje ljudski faktor – krivi smo torej sami. Često je kriva naša malomarnost, nevestnost pri delu, razstresenost in površnost.

Naša samoupravna socialistična družba je sprejela zakone, ki obvezujejo občane, delovne organizacije in ustanove, kako in kaj je treba storiti, da do nesreč ne pride in ki določajo kazni za neodgovorno delo.

Oglejmo si določila, ki jih prinaša zakon o varstvu pred požarom (Ur. l. SRS št. 2/76) in zakon o varstvu pri delu (Ur. l. št. 32/74).

V dnevnem časopisu velikokrat zasledimo sestavke o tem, kako ogromno škodo naredijo požari, in to v kratkem času. Škode zaradi požara gredo v milijonske in celo v milijardne zneske. Če pa upoštevamo, da je za uničeno premoženje potrebna ogromno fizičnega in umskega dela, bi se moral vsak državljan zamisliti. Zakon zavezuje občane, organizacije združenega dela in druge organizacije v krajevnih in drugih skupnostih, da imajo na temelju družbene samozastite pravico in dolžnost varovati pred požarom družbeno premoženje ter življenja in premoženje občanov, v primeru požara pa tudi pomagati pri gašenju požara, reševanju ljudi in premoženja.

Gasilske enote in pripadniki gasilskih enot morajo biti za to delo strokovno usposobljeni. Organizacije združenega dela in druge organizacije, ki proizvajajo, uporabljajo ali imajo v skladišču večje količine vnetljivih tekočin, eksplozivnih snovi, strupenih plinov in drugih lahko vnetljivih snovi, pa morajo imeti gasilsko enoto.

Imeti morajo tudi naprave, orodja in sredstva za gašenje požara.

Organizacije združenega dela in druge organizacije morajo poučevati svoje delavce o požarnih nevarnostih in ukrepih za varnost pred požarom ter o načinu uporabe razpoložljivih sredstev za gašenje požara. Odgovorni organi podjetja so dolžni opravljati kontrolo o izvajanju ukrepov, poučenosti svojih podrejenih in namestitvi sredstev za gašenje požara. Zakon tudi predpisuje, da kdor opazi grozečo neposredno nevarnost za izbruh požara ali opazi požar, mora nevarnost odstraniti oziroma požar pogasiti, če to lahko stori brez nevarnosti zase in za druge. Če tega ne more storiti, mora obvestiti najbližjo postajo milice ali gasilsko enoto.

Organizacije združenega dela in druge organizacije morajo sprejeti pravilnik o varstvu pred požarom. Za neizpolnjevanje določil tega zakona so predpisane sankcije.

Kje so nevarne točke požara? Za prodajalne lahko rečemo, da so na vsakem mestu. Vnetljivih reči je veliko: papir, tekstil, plastika, močne alkoholne pijače, kemikalije, barve, laki, razredčila, sladkor olje itd. Požar lahko nastane v vsakem letnem času. Pozimi je nevarnost požara tam, kjer ni centralne kurjave, še veliko večja. Ponavadi v takih prostorih uporabljajo za greetje razne vrste peči. Drugi povzročitelji požara so lahko razni kuhalniki, slaba električna napelja-

va, cigaretni ogorki, dotrajani ali preobremenjeni električni motorji za pogon hladilnih in drugih naprav, nered in nečistoča itd.

Nekoč sem opravil kontrolni pregled večje samopostrežne prodajalne v Ljubljani. Ko sem pregledal požarnovarnostne naprave in električno pogonsko napravo, sem imel kaj videti. V kletnem prostoru so imeli nezavarovane elektromotorje za pogon hladilnih naprav v prodajalni. Ti elektromotji so bili založeni s praznimi kartoni in lesenimi gajbicami, nekaj metrov stran pa je bilo vskladiščenih par tisoč kilogramov sladkorja, veliko olja, alkoholnih pijač in še druge vnetljive snovi. Pomislite, kaj bi se zgodilo, če bi izbruhnil požar zaradi okvare električne napeljave v motorjih!

Zakon o varstvu pri delu ni nič manj pomemben, saj gre za zdravje in življenje ljudi na delovnih mestih in izven delovnega okolja. Zakon v svojih določilih predpisuje pravice in dolžnosti delavcev, njihovih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij. Varno delovno okolje in varne delovne razmere ustvarjamo s tehničnimi, zdravstvenimi, socialnimi, vzgojnimi, pravnimi in drugimi ukrepi, s katerimi preprečujemo in odpravljamo vzroke, zaradi katerih bi lahko prišlo pri delu do poškodb in zdravstvenih okvar delavcev.

Z zakonom so zagotovljene pravice do varstva pri delu in varno delovno okolje, organizacija in vsak delavec na delovnem mestu pa morata skrbeti, da je varnost pri delu zagotovljena.

Delovne organizacije morajo imeti v svojih aktih sprejet pravilnik o pravicah in dolžnostih delavcev v zvezi z varstvom pri delu. V

opisu delovnih mest morajo biti določene vrste in stopnje nevarnosti pri opravljanju del ter naloge in odgovornosti, ki jih imajo delavci pri opravljanju del in nalog v zvezi z zagotavljanjem varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer. Drugače povedano: delavec ima pravico zahtevati od organizacije, da mu ta zagotovi varno delovno okolje. Dolžnost delavca pa je, da ta pred pričetkom dela preveri varnost delovnega okolja in sredstev, s katerimi delo opravlja.

Opisal bom nesrečo, ki se je zgodila v neki prodajalni, kjer so uporabljali staro, skoraj polomljeno lestev. Ta se je zlomila in delavka si je pri padcu zlomila nogo. Poškodovanka se je zdravila v bolnici. Ko je bil zavodu za socialno zavarovanje poslan zahtevek za plačilo zdravljenja poškodovanke, je zavod poslal v prodajalno komisijo, ki naj bi ugotovila vzrok nesreče. Komisija si je ogledala polomljeno lestev in ugotovila, da je lestev oporečna in da ni bila varna. Zavod je odklonil plačilo zdravljenja ponesrečenke v bolnišnici.

Primer jasno kaže krivdo organizacije, ki ni poskrbela za varno delovno okolje. Kriva je bila tudi sama delavka, ker ni pred uporabo preverila varnosti lestve. Pripomnil bi, da so take lestve še po trgovinah.

Tudi 16. člen zakona zavezuje organizacije in delavce, da morajo biti objekti, delovni prostori, priprave, naprave in oprema takšni, da je zagotovljena varnost delavca pri delu. Delavec pa je dolžan javiti odgovornemu vodji vsako okvaro ali drug pojav, ki bi lahko pri delu ogrozil njegovo varnost ali varnost drugih delavcev. Zakon tudi predpisuje, da je treba vsakega na novo spejetelega delavca temeljito seznaniti z vsemi varnostnimi ukrepi, da bo znal varovati svoje zdravje in zdravje drugih delavcev.

Nadzorstvo nad izvajanjem določil tega zakona opravljajo republiški in občinski organi inšpektorata za delo. Zakon predpisuje tudi kazenske določbe, če je opuščen varnost pri delu in s tem ogroženo zdravje in življenje delavcev. Sankcije so zoper organizacijo, vodilne ali vodstvene delavce organizacije, pa tudi zoper neposrednega vodjo obrata, če je ta opustil nadzor nad varnostjo delavcev pri njihovem delu.

Zaradi omejenega prostora v glasilu sem nakazal samo nekatere določila obeh zakonov, tisti, ki so na odgovornih delovnih položajih, pa bodo v uradnem listu našli tudi tisto, kar sem izpustil.

Na osnovi 70. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Mercator, n. sub. o., in 32. do 34. člena samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med proizvodnimi OZD in trgovskimi OZD SOZD Mercator, sklenejo temeljne in delovne organizacije združenega dela, združene v SOZD Mercator, n. sub. o. (v nadaljnjem besedilu: udeleženke), naslednji

Samoupravni sporazum o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v SOZD Mercator

I. Splošne določbe

1.

S tem samoupravnim sporazumom udeleženke zagotavljamo:

– izvajanje skupne poslovne politike v smislu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator,

– pokrivanje izpada dohodka, ki nastane pri poslovanju s proizvodi in pridelki širšega družbenega pomena.

Dalje določamo udeleženke s tem samoupravnim sporazumom način oblikovanja in združevanja sredstev za interne kompenzacije, kriterije in merila, po katerih bodo korišćena tako združena sredstva, in postopek za odobranje in izplačevanje internih kompenzacij.

2.

Do internih kompenzacij po tem sporazumu so praviloma upravičene proizvodne in kmetijske OZD v sestavi SOZD Mercator (v nadaljnjem besedilu: upravičenke), in sicer za primere pokrivanja negativne razlike med proizvodno in prodajno ceno, za proizvode oziroma pridelke, ki so širšega družbenega pomena za preskrbo prebivalstva in so podvrženi administrativnim ukrepom na področju oblikovanja cen.

3.

Izjemoma je mogoče odobriti interno kompenzacijo po določilih tega sporazuma tudi drugim OZD, združenim v SOZD Mercator kadar nastane

ne negativna razlika pri uvozu blaga ali prometu na debelo z deficitarnimi proizvodi, ki so pomembni za širšo družbeno skupnost ter so pri določanju cen podvrženi administrativnim ukrepom.

4.

Interne kompenzacije po tem sporazumu ni mogoče odobriti v primeru, če je izpad dohodka posledica napačne poslovne politike.

II. Način oblikovanja in združevanja sredstev za interne kompenzacije

5.

Sredstva, namenjena za interne kompenzacije, se v letu 1981 oblikujejo tako da se za združevanje teh sredstev vzame kot osnova doseženi dohodek (bilančna postavka 017) leta 1980. Od tako določene osnove pa izločajo TOZD in DO – udeleženke tega sporazuma sredstva po stopnji 0,3 odstotka

V naslednjih letih se višina prispevne stopnje lahko spremeni glede na višino sredstev, ki so bila porabljena za namene po tem sporazumu.

Višino prispevne stopnje za združevanje za interne kompenzacije se za vsako naslednje leto določi z letnim planskim aktom SOZD.

6.

Sredstva za interne kompenzacije se združujejo mesečno do vsakega

dvajsetega dne v mesecu, in sicer v enakih dvanajstih, ter se nakažejo Mercator – Interni banki, o. sub.o.; v obliki namenskega depozita.

Dokler združena sredstva za namene po tem sporazumu niso uporabljena, se vodijo kot sredstva tiste OZD, ki jih je združila, ter se uporabljajo za medsebojno kratkoročno kreditiranje članic Mercator – Interne banke.

Sredstva po prejšnjem odstavku se obrestujejo, vendar najmanj v taki višini, kot se določi z letnim planskim aktom Mercator – Interne banke.

Neizkoriščena sredstva se ob koncu leta prenesejo z isto namembnostjo v naslednje leto.

III. Kriteriji in merila za korišćenje sredstev, namenjenih za interne kompenzacije

7.

Kadar upravičenka ugotovi, da ima večje odhodke kot prihodke, nastale zaradi razmer, predvidenih v 2. in 3. točki tega sporazuma, lahko zahteva sredstva za pokritje izpadlega dohodka.

Sredstva je mogoče odobriti v višini, ki zagotavlja tolikšno pokritje izpada dohodka, da upravičenka ne ustvari izgube pri poslovanju znotraj SOZD, pod pogojem, da znaša interna realizacija proizvodov, ki uživajo kompenzacijo vsaj 70 odstotkov.

Sredstva za interno kompenzacijo se izračunajo, in odobrijo na enoto količine proizvodov, dobavljenih v interni realizaciji. Sredstva se odobrijo kot nepovratna.

8.

Pri odobreni kompenzaciji sodelujejo s sredstvi vse udeleženke, ki so združevale sredstva po tem sporazumu. Za določitev višine deleža posamezne udeleženke v odobreni kompenzaciji se vzame kot osnova razmerje obvezne združitve sredstev za kompenzacije, knjiži pa se v breme bilančne postavke 013 («drugih poslovnih stroški»).

IV. Postopek za odobritev interne kompenzacije

9.

Upravičenost korišćenja sredstev za pokritje izpadlega dohodka ugotavlja odbor za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka.

Odbor šteje sedem članov in sedem namestnikov, izvoli pa jih DS SOZD za dobo dveh let, s tem sta iz posameznih dejavnosti udeleženke izvoljena po en član en namestnik.

10.

Vloga za odobritev sredstev za pokrivanje izpadlega dohodka vložijo upravičenka pri odboru za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka. Vlogi za odobritev interne kompenzacije mora upravičenka priložiti naslednjo dokumentacijo:

– kalkulacijo proizvodov,
– podatke o internem in eksternem prometu,
– periodični obračun za prejšnje obdobje,
– podatke o izplačanih osebnih dohodkih in skupni porabi,
– druge podatke, ki so potrebni za ugotavljanje upravičenosti do interne kompenzacije.

11.

Odbor za ugotavljanje upravičenosti preveri vso predloženo dokumentacijo ter ob upoštevanju podatkov iz dokumentacije in določil tega sporazuma odobri kompenzacijo in določi njeno višino.

Odbor za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka poroča o svojem delu delavskemu svetu SOZD najmanj enkrat letno.

12.

Strokovna in administrativno-tehnična dela v zvezi z združevanjem in uporabo sredstev za interne kompenzacije opravlja Mercator – Interna banka.

Ob otvoritvi 28. avgústa

Jože Černoša

V prenovljeni kleti v Leskovcu

V petek, 28. avgusta, smo svečano odprli novo veliko pridobitev krškega Mercator-Agrokombinata - prenovljeno polnilnico vina v Leskovcu. Naložba je bila pretehtana na vseh ravneh in usklajena v poslovni skupnosti za vinarstvo Slovenije.

Naložba je veljala 64 milijonov dinarjev, sofinancirali pa so jo LB-temeljna banka Krško, BB-temeljna banka Ljubljana, poslovna enota v Krškem, Zavarovalna skupnost Triglav, področna skupnost Krško, SOZD Mercator, sklad gospodarskih rezerv občine in lastna sredstva agrokombinata.

Polnilnica zmoro tudi do 2500 steklenic na uro, kar je štirikrat

več, kolikor je zmogla prejšnja dotrajana v kostanjeviški kleti.

Direktor Darko Marjetič na otvoritvi.

Pogovor z novim direktorjem Krškega M-Agrokombinata, Francetom Juvancem

»Velik potencial v pridelavi hrane so kmetje...«

Naj vam na začetku razgovora izrečem iskreno dobrodošlico v kolektiv, ki ste ga zapustili pred sedmimi leti. Želim vam veliko uspeha pri težkem in odgovornem delu! Ob prevzemu najdogovornejše naloge v naši delovni organizaciji vas želimo predstaviti bralcem. Prosimo, predstavite se!

Juvanc: »Zaposlil sem se leta 1960, ko sem končal srednjo kmetijsko šolo na Grmu v Novem mestu, pri takratni Kmetijski zadrugi Krško kot referent za arondacijo. Potem sem od leta 1964, do odhoda na dolžnost predsednika Izvršnega sveta skupščine občine Krško, opravljal dela in naloge vodje delovne enote Kooperacija.

Predsednik IS SO Krško sem bil od maja 1974 do konca aprila letos, ko sem prevzel to delo in naloge.«

ga dela, je nedograjena, brez akumulacije, vendar izrednega družbenega pomena, saj je pridelava hrane pomemben člen gospodarske stabilizacije. Kako gledate na zastavljen program razvoja naše DO?

Juvanc: »Politiko razvoja kmetijstva v občini vodi naša DO, saj je edina, ki se ukvarja s to gospodarsko panogo. Srednjeročni načrt razvoja v obdobju 1976-1980 je bil po moji oceni izpolnjen. Razvojni program za obdobje 1981-1985 je smelo zastavljen in je v celoti naravnana na družbeno politiko za povečanje pridelave hrane (zeleni plan) za področje občine in širše družbene skupnosti. Zastavljen program pa zahteva popolno enotnost v okviru delovne organizacije ter angažiranje vseh delavcev v vseh tozdih, da bi ga uresničili v celoti.«

stanovanjska izgradnja in komunalne naprave. Investicijska vlaganja bomo morali prilagoditi potrebam, za katere smo se dogovorili. Pri tem pa moramo paziti, da ne bo nobena investicija na škodo druge.«

Naše temeljne organizacije same zase ne morejo skrbeti za hitrejši razvoj. Kako po vašem mnenju koristneje združevati razpoložljiva sredstva? Bi bile, po vašem mnenju, potrebne spremembe v organizaciji ali bi bilo dovolj le doreči sporazum o združenju tozdvov v DO?

Juvanc: »Poleg samoupravnega položaja tozdvov je treba krepiti vlogo DO, kot osnovno povezavo temeljnih organizacij. Samo na ravni delovne organizacije smo sposobni izpolniti zastavljen program (kredit, združevanje). Zato moramo na ravni delovne organizacije združevati razpoložljiva sredstva, pamet in delo, če hočemo hitreje napredovati. Verjetno bo potrebna delna reorganizacija sedanje združitve. Študije so naročene in jih kmalu pričakujemo. Torej, povezovanje v delovni organizaciji in združevanje v sozdu, to sta poti, ki vodita do naših ciljev.«

Združeni smo v sozd Mercator, eno največjih trgovsko-proizvodnih organizacij v Sloveniji. Kaj storiti, da bo ta vez, ki traja že štiri leta, trdnjša? So to skupna vlaganja? Morda naročena, dohodkovno neodvisna pridelava kmetijskih pridelkov? Morda kaj drugega?

Juvanc: »Cilji združevanja kmetijstva, trgovine in gostinstva naše občine v sozd Mercator pred štiri leti so bili jasni: povečati dohodek in uresničiti razvojne programe v večji gospodarski skupini. Zato ponovno poudarjam! Vsak tozd in DO kot celota se mora vključiti v program sozda, pri tem pa uveljaviti take odnose, ki bodo dejanska reprodukcijska celota: skupaj nabavljati reprodmaterial, plasirati tržne viške preko malo-prodajne mreže. Pri tem ne smemo delati razlik med družbeno in zasebno proizvodnjo (od njive do mize). Mislim, da se bomo morali s finančnim poslovanjem vključiti v Interno banko sozda, saj bomo na ta način lažje premagovali težave, ki jih imamo z likvidnostjo naših tozdvov. Preko sozda Mercator se povežujemo tudi s sisom za oskrbo mesta Ljubljane, ki je velik potrošnik kmetijskih dobrin.«

Velik delež v pridelavi hrane imajo združeni kmetje. Kako naj jih trdnje povežemo v njihovo organizacijo kooperantov?

Juvanc: »Velik potencial v pridelavi hrane na našem območju so kmetje, ki imajo v lasti 90% vseh kmetijskih zemljišč. Naša skrb je, da vse kmete povežemo v dohodkovne odnose znotraj TOK. S primernim pristopom jih moramo usmerjati v tako pridelavo kmetijskih pridelkov, ki bo izkoristila vse prirodne danosti našega območja. Kmetje se morajo dolgoročno povezovati v TOK! Naša naloga pa je, da jih nemoteno oskrbujemo z reprodukcijskim materialom, jim omogočamo primerno kreditiranje in prodajo vseh tržnih viškov.«

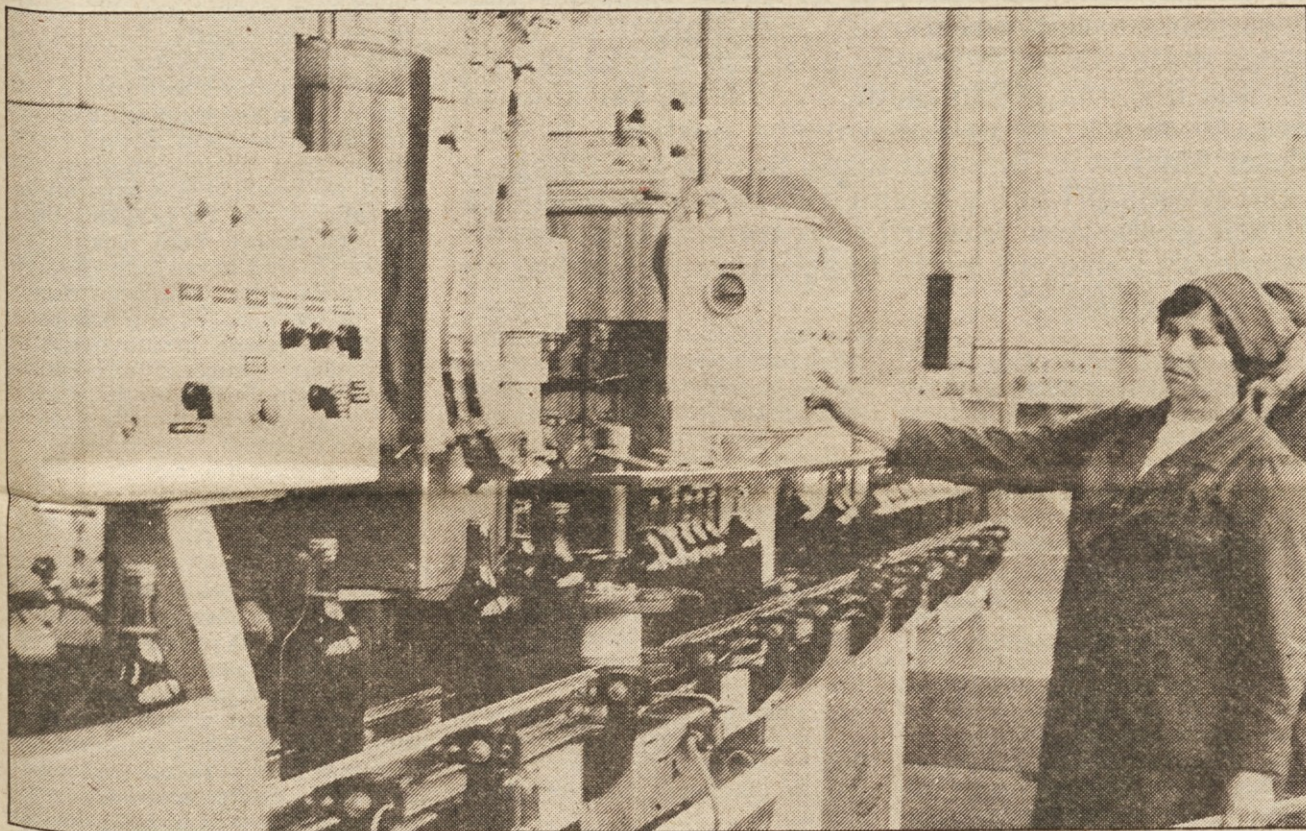
Povejte še kaj, kar vas nisem vprašal!

Juvanc: »Dopolniti moramo interne akte. V proizvodnji izkoristiti vse zmogljivosti, da bomo povečali produktivnost. Izboljšati moramo delovno disciplino in izkoristek delovnega časa.

Čutim, da bo potrebna velika vzajemnost med temeljnimi organizacijami in vsemi delavci, če hočemo doseči realno rast dohodka po stopnji 10,6% na leto.

Ob zaključku naj dodam še tole: z vsemi delavci zlasti z vodilnimi sodelavci, si želimo pristnega in odkritega sodelovanja. Samo enotni, s skupnim ciljem, bomo lahko reševali težave in konfliktna situacije, ki nastajajo pri pisani sestavi, ki jo imamo v naši DO.«

Pogovor vodil in zapisal: Jože Černoša, urednik Krškega »Poročevalca«

Polnilna linija za 2500 steklenic vina na uro

Franc Juvanc

Kako to prizadevanje konkretizirati?

Juvanc: »V prvem letu petletnega razvoja moramo združiti vse sile, da dokončamo in dopolnimo prevzem in pridelavo grozdja ter polnilnico, vzporedno pa skrbeti tudi za obnovo vinogradov po zastavljenem načrtu. Čaka nas največja investicija tega srednjeročnega obdobja, farma za rejo 30.000 prašičev. Istočasno bomo spodbujali rejo prašičev pri zasebnikih, kjer naj bi jih priredili 20.000 na leto. S to prirejo prašičev bomo pokrivali vse potrebe po prašičjem mesu v občini in del potreb izven ozkega območja. Obnoviti moramo dotrajane sadovnjake in dopolniti paletni sistem v hladilnici. Obdelati moramo vse obdelovalne površine, primerne za pridelavo krme za živino, pri tem bo imela prednost koroza. Do novih obdelovalnih površin bomo prišli tudi z melioracijami. S tem bomo nadomestili izgubo zemlje, ki jo za svoj razvoj potrebuje industrija,

Kaj pa družbenopolitično delovanje?

Juvanc: »Od leta 1945, ko sem se vrnil iz izseljenštva, sem bil član SKOJ, mladinskih organizacij, zveze komunistov, sindikata. V vseh teh organizacijah sem opravljal vidne funkcije vse do republiških organov. Še sedaj sem aktiven v družbenih organizacijah (gasilstvo, Rdeči križ, društvo prijateljev mladine itd.). Dosti sem delal tudi v organih zavarovalnice in bank. Posebno pozornost namenjam delu v krajevni skupnosti itd.«

Naša delovna organizacija je kmetijska organizacija združene

nje, odhod k vojakom in podobno.

V prireditvi je bila menda vključena več kakor polovica od 464 članic aktiva. Za dela vseh žal ni bilo prostora. Bila pa je paša za oči in za usta. Škoda le, da nobene teh dobrot ni mogoče dobiti v gostiščih, kaj šele, da bi bila jedila tako obredno servirana.

Kulinarična razstava

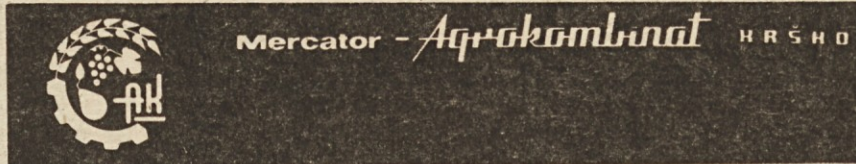
Leskovec pri Krškem, 28. 8. 1981

Ko bi se gostinci zgledovali

Članice aktiva kmečkih žena v okviru Mercator-Agrokombinata Krško, pri TOK Kooperacija so ob svečani otvoritvi nove polnilnice za vino pripravile domiselno razstavo kmečkih jedi. Videli smo zaključene jedi, menuje, kakršni so bili ali so še v navadi ob posameznih kmečkih opravilih ali običajih, kakor so kop v vinogradu, vinovožnja, košnja, mlačenčev, žetev oziroma ohcet, šrangana.

Zal posnetek ni v barvah, kakor smo jih gledali tisti petek v Leskovcu. Mize so bile aranžirane s simboli običajev in z verzji, ki so se ujemali s priložnostjo.

Članice aktiva kmečkih žena so nastopile v enotni, okusni noši, ki je govorila o pristnosti in trdnosti kmečkega doma, ki stoji na ženi.

• Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja • Vesti iz Posavja

M-AK Krško, tozd Vinogradništvo-kleti na vinskem sejmu

Darko Marjetič

Razstavili cviček in sremičana

Sodobno in organizirano vinogradništvo in kletarstvo se je pri nas začelo leta 1929, ko je bila ustanovljena vinarska zadruga Kostanjevica na Krki. Ta je sedaj v sestavu M-Agrokombinata Krško, tozd Vinogradništvo-kleti. Zadruga je leta 1971 odprla polnilnico vina, ki je obratovala do nedavnega.

Hitrejši razvoj kletarstva se je začel z letom 1970, ko je bil zgrajen obrat za predelavo grozdja, zmogljivost kleti pa se je povečala na sedanjih 350 vagonov (1 vagon je 10 ton). Omeniti moramo tudi pred kratkim odprto novo polnilnico s skladiščem in ostalimi prostori.

Družbeno vinogradništvo se je začelo z obnovo vinogradov na področju Sremiča po letu 1964. Danes je družbenih vinogradov 62 hektarov na območju Sremič-Gorjanci-Veliki trn.

Cviček je namizno vino z geografskim poreklom z Dolenjskega in Bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša, z 8,5 do 9,5 vol. % alkohola in 7 do 9 % skupnih kislin. Sortni sestav: žametna črnina, modra frankinja in rdeča kraljevina kot glavne sorte, z manjšim deležem pa še laški rizling, žlahtnina in ostale avtohtone sorte. Je svetlo rubinaste barve, pitno, svež, posebno primeren za mešanja z mineralno vodo, brez izstopajočih karakteristik posa-

Peter Markovič: »Za prihodnje leto cen ne bomo dvignili.« Vse foto: Jože Rozman.

Hotel Sremič v Krškem. Vsa leta gradnje nuklearke je bil nadpoprečno poln.

Primanjkljaj pokrit že letos

Jože Rozman

Krški gostinci z jasnimi načrti

»Skupaj smo že štiri leta in korak naprej v naši organiziranosti in povezanosti je že storjen. Iz nekdanjega seštevka petih tozdov postajamo dejansko povezana delovna organizacija, vendar to, kar smo danes, še ni cilj, ampak le vmesna postaja,« je dejal Peter Markovič, direktor tozda Sremič iz Krškega in imel seveda pri tem v mislih delovno organizacijo M-Hoteli gostinstvo. Govoril je o trenutnih poslovnih razmerah v svojem tozdu in sodelovanju znotraj delovne organizacije.

Letos ob polletju so namreč prvič po 11. letih sremiški gostinci zabeležili izgubo v višini 110 starih milijonov in da povemo kar takoj naprej: prve analize kažejo, da bodo že v jeseni pokrili primanjkljaj. Kje so vzroki za manjši dohodek? Najprej, občuten padec nočitev, glavni »krivec« za to pa je konec gradnje nuklearke, zaradi česar je odšlo mnogo nekajletnih gostov, ki so prebivali v hotelu Sremič.

Treba jo povedati, da je bil hotel prav zaradi tega vsa leta nazaj izredno dobro zaseden (odprt je bil leta 1977), v poprečju kar 90-odstotno, kar je izredno visoka številka. Poprečje zasedenosti slovenskih hotelov lani je bilo okoli 50 odstotkov. Kot sami pravijo, jih je to nekoliko uspavalo, čeprav letošnje leto niso čakali povsem nepripravljeni. V plan so zapisali 65-odstotno zasedenost hotela, dosežaj pa je ta številka za okoli 10 nižja. Drugi vzrok je povečanje različnih materialnih stroškov. Za 48 do 64 odstotkov so poskočile cene repromateriala in energije; kljub dogovoru, da gospodarstvo letos ne sme biti obremenjeno bolj kot lansko leto, so datjave za sise in podobno poskočile za 40 do 440 odstotkov; povečali so se tudi davki (do 40 odstotkov). Vse to seveda neposredno vpliva na cene gostinskih in hotelskih uslug, ki so ponekod že tako visoke, da gosta odbijajo. Tretji vzrok je obnavljanje restavracije Pod Gojanci v Kostanjevici, ki je bila zaradi tega za-

prta pet mesecev. Računajo, da jim je to prineslo kakšnih 40 odstotkov izgube.

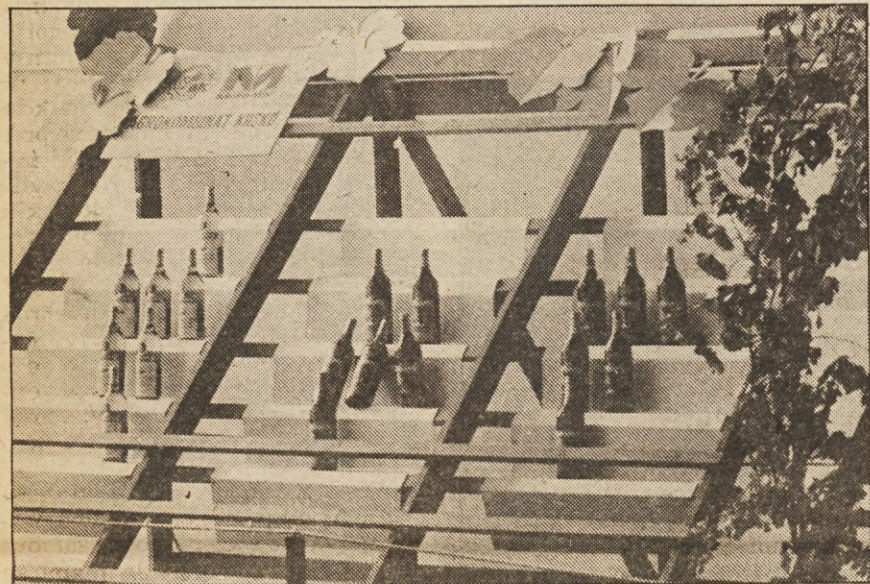
Kot že rečeno, vzroka za alarm ni. Izguba je bila pokrita iz solidarnostnih sredstev DO M-Hoteli gostinstvo z 6-mesečnim brezobrestnim kreditom, sprejet je bil sanacijski program, trenutno stanje pa je tako: restavracija Pod Gorjanci posluje izredno dobro, ostale enote (vseh skupaj jih je v tozdu 8) ravno tako, saj je v drugem polletju mesečni promet višji za 100 do 150 starih milijonov. Jesenski meseci so po njihovih dosežanjih izkušnja nasploh donosnejši.

»Že preje in tudi v našem primeru se je pokazalo, da ima solidarnost dejanski učinek, da ni le formalizem, poslovno sodelovanje znotraj delovne organizacije pa moramo okrepiti,« je naprej razmišljal sogovornik Peter Markovič. »Pred nami je naloga, ki jo moramo rešiti letos jeseni, da bomo v prihodnje leto stopili z različnimi pojmi. Dogovoriti se moramo za organizirano prodajo hotelskih uslug, ker smo preveliki, da bi čakali na slučajnega gosta. V delovni organizaciji se moramo dogovoriti za ertotno ponudbo (v mislih imam še hotela Mantova in Ilirija) pri domačih in tujih turističnih agencijah, močneje pa želimo sodelovati tudi z M-Turistom. Naši načrti in razvoj so temeljili na poslovnem in izletniškem turi-

zmu, oba pa sta danes pod družbeno lupo. Nekaj več poslovnega turizma bo po zagonu nuklearke, vendar še vedno ne dovolj.«

In kaj ste oziroma boste storili vi sami, da bodo gostje zadovoljni in da jih ne bo manjkalo, je bilo nujno vprašati sogovornika? »Že sedaj lahko rečem, da bomo za prihodnje leto zelo zanimivi, ker cen praktično ne bomo dvignili. Vemo, da ljudje iščejo prijetne in domače lokale s sprejemljivimi cenami. Zaradi omenjenih težav sicer varčujemo na vseh koncih, vendar ne na škodo gosta. Če v prazni sobi zapremo radiator, s prijaznostjo razkadimo tudi tisto hipno nejevoljo gosta, ko stopi v sobo z mrzlim radiatorjem. Zaradi varčevanja smo skrčili srednjeročni plan, saj bomo le specializirali dosedanje obrate. Da je taka odločitev na mestu, nam dokazujeta krška pizzeria in kostanjeviška restavracija, kjer ponujamo domačo, žal že mnogokje pozabljeno hrano. V jeseni pripravljamo za italijanske skupine dvodnevne izlete na vinsko trgatve in piknike, za drugo leto pa 3 in 4 dnevne izlete z ogledom posavskih in okoliških znamenitosti ter Zagreba. V načrtu imamo tudi izlete v brestaniško-senovsko kotlino, ki je zanimiva in pestra.«

Pogovor je tekkel še o drugih stvareh, tako naprimer o sodobnem turistu, ki pravzaprav ni več turist v klasičnem smislu, ampak nomad, ki rad potuje in zato v hotelu največkrat vzame le polpenzion; kako je treba prisluhniti njegovim željam in potrebam ter zato razplesti široko in raznovrstno mrežo gostinskih in hotelskih lokalov, pa sem vključiti tudi zasebne gostince, saj pestra ponudba prinaša korist vsem. Pa še o načrtih z Valvasorjevo hišo, ki so predstavljeni tja v leto 1983, saj sedaj ne kaže hiteti z glavo skozi zid in o odlični restavraciji Pod Gorjanci; odlični zato, ker ji tako laskajo gostje sami.

Na letošnjem, 27. po vrsti, mednarodnem vinogradniško-vinarskem sejmu v Ljubljani, ki je bil prvi teden v septembru, sta med 520. razstavljalci iz 24. držav sodelovali tudi dve Mercatorjevi organizaciji. Kot že leta nazaj je tudi tokrat razstavil svoja vina M-Agrokombinat iz Krškega, tozd Vinogradništvo-kleti, ki se je predstavil v okviru Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, prvič pa je na sejmu sodeloval tozd Steklo (Do M-Mednarodna trgovina). O slednjem pišemo posebej na strani. Foto: Jože Rozman.

Vseh vinogradniških površin v občini Krško je 1170 hektarov in so večinoma v privatni lasti, torej gre za kooperacijsko in nekooperacijsko proizvodnjo. Proizvodno sodelovanje s privatnimi vinogradniki – kooperacija se je začela z rastjo kleti in njenimi obrati (polnilnica, predelava grozdja). Temu primerno je sledila sodobna obnova vinogradov, saj je bil nekaj let tampo obnove po 50 hektarov na leto, tako da je danes obnovljenih več kot 600 hektarov vinogradov. Seveda se je večal tudi odkup grozdja in vina, od začetnih 30 vagonov do lanskih 285 vagonov.

Srednjeročni načrt predvideva rast proizvodnje, saj naj bi kmetje-kooperanti leta 1985 pridelali 450 vagonov grozdja, družbeni sektor pa 60 vagonov.

Najbolj znana vina z našega Dolenjskega in Bizeljsko-sremiškega okoliša, ki oba sodita v Posavski vinorodni rajon, so cviček, sremičan rdeči, sremičan beli ali brentar.

mezni sort. Serviramo ga pri temperaturi +15° C.

Sremičan rdeči je kakovostno rdečkasto vino Bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša, z 9 do 10,5 vol. % alkohola in 6 do 8 % skupnih kislin. Sortni sestav: modra frankinja, žametna črnina in laški rizling. Je pitno, gladko vino, tipa lažjih črnin, ki z odležavanjem pridobiva na kakovosti. Serviramo ga pri temperaturi +16° C.

Sremičan beli je kakovostno belo vino Bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša, z 9 do 10,5 vol. % alkohola in 6,5 do 8 % skupnih kislin. Sortni sestav: laški rizling, sauvignon in kraljevina. Je pitno vino s prijetno cvetico, ki z odležavanjem pridobiva na kakovosti. Odlično se meša z mineralnimi vodami in drugimi brezalkoholnimi pijačami. Serviramo ga pri temperaturi +12° C.

Brentar je namizno belo in rdeče vino brez geografskega porekla in ga pridelamo le manjše količine.

Uspeh nad pričakovanji

Jože Rozman

Razstava pohištva v Sevnici

M-KK Sevnica, tozd Trgovina je od 5. do 19. septembra v dvorani TVD Partizan v Sevnici razstavljala in uspešno prodajala pohištvo 20. različnih proizvajalcev iz vse Jugoslavije. Bila je to prva takšna razstava pohištva v Sevnici, tokrat v sodelovanju z ljubljansko Lesnino, prizadevni domači organizatorji pa pravijo, da prav gotovo ne zadnja.

Kot je že običajno pri takih prodajah, dajejo proizvajalci in trgovci skupaj popust, ki znaša za razstavljeno blago 10 odstotkov, na ostalo naročeno pa 5 odstotkov.

Tudi to je seveda privabilo mnoge kupce, ne nazadnje pa tudi lepo opremljena razstava, ki so jo obiskovalci zategadelj pohvalili in pa dejstvo, da so na enem mestu lah-

ko videli nove izdelke jugoslovanske pohištvene industrije. Zato se ni čuditi, če so že nekaj dni pred koncem razstave prodali več, kot so načrtovali ob koncu. Seštevke prodanega blaga naj bi se zaključil nekje pri številki 300 starih milijonov, kar je precej nad pričakovanji.

Cilj razstave in prodaje, poživiti trgovino s pohištvo in seznaniti ljudi z novimi izdelki, je bil tako prav gotovo dosežen in je zato jamstvo za podobne prireditve v prihodnje.

S primerno ureditvijo, šopki rož in drugimi okraski se da sicer enoličen prostor telovadnice spremeniti v prijetne domove. Z razstave pohištva v Sevnici. Foto: Jože Rozman.

Mercator

Mercator **nanos****Nanosov vestnik**

Leto I

Ljubljana, september 1981

Št.: 5

Iz dela samoupravnih organov

Franc Čuk - DSSS

Sprejeti ukrepi za izboljšanje poslovanja

Izvršilni odbor delavskega sveta Mercator-Nanosa se je sestel 12. avgusta. Glavna točka dnevnega reda je bila obravnavanje rezultatov poslovanja v prvem polletju in priprava predloga ukrepov, ki naj jih sprejme delavski svet za izboljšanje poslovanja. Pregled ukrepov podajam v tem sestavku pod pregledom dela delavskega sveta.

Izvršilni odbor je določil predlog novega pravilnika o knjigovodstvu, ki ga je bilo potrebno pripraviti zaradi novega zakona o knjigovodstvu.

Na prejšnji seji je delavski svet zadolžil izvršilni odbor, da ugotovi, ali se res podvajajo zaloge trgovskega blaga v grosističnih skladiščih in da naj sprejme ustrezne ukrepe če to ugotovi. Posebna komisija je ugotovila, da gre res za podvajanje zalog, zlasti za log tekstilnega blaga v tozdu Grosist, tako da ima ta temeljna organizacija precej istovrstnega blaga v skladiščih v Postojni in Kopru, čeprav delovna enota Koper ni bil ustanovljena za poslovanje s tekstilom. Podvajanje zalog se pojavlja tudi v grosistični dejavnosti maloprodajnega tozda Preskrbe Portorož, ki razširja grosistično dejavnost iz čiste prehrane še na športno in kemp opremo. Izvršilni odbor je določil roke za usklajitev dejavnosti z že sprejeto organizacijo.

Ceprav si že nekaj časa prizadevamo, da bi naša delovna organizacija imela svoj zaščitni znak, pa se o samem izboru ne moremo odločiti, zato je izvršilni odbor podaljšal razpis za zaščitni znak do konca leta 1981.

Delavski svet delovne organizacije se je sestel 14. avgusta. Pretežni del seje je bil posvečen rezultatom poslovanja v prvem polletju in pripravi ukrepov za izboljšanje poslovanja. Sprejeti ukrepi v večini predstavljajo pravzaprav realizacijo že sprejete odločitve o makroorganizaciji M-Nanosa glede komercialnega poslovanja.

Takšni ukrepi so zlasti:

- prilagoditev asortimana blaga potrebam kupcev in lastne maloprodaje;
- prilagoditev zalog in izboljšanje koeficientov obračanja, s čimer bi zmanjšali izdatke za obresti;

- pripravi predloga poslovne politike za leto 1982, ki naj vsebuje tudi predlog delitve skupnega prihodka, tako da bosta grosistična in maloprodajna dejavnost udeleženi pri skupnem prihodu v sorazmerju z vloženim delom;

- ureditev blagovnih tokov, tako da bi nabava za maloprodajo potekala preko tozda Grosist v vseh blagovnih skupinah, kjer je to možno, kar velja tudi za naročanje blaga poslovdij trgovin pri zunanjih grosistih;
- zajetje vseh možnih oziroma dopustnih odvisnih stroškov v enoten sistem kalkulacij.

Drugi ukrepi so še:

- služba AOP mora pripraviti takšne programe avtomatske obdelave, ki bodo komerciali omogočili fleksibilno komercialno politiko;
- prenesti komercialno službo tozda TMI na komercialno delovno

organizacije, v skladu z že sprejeto makro organizacijo;

- nadaljevati z dogovarjanjem o delitvi dela med tozdom TMI in kmetijskimi organizacijami s tega področja;

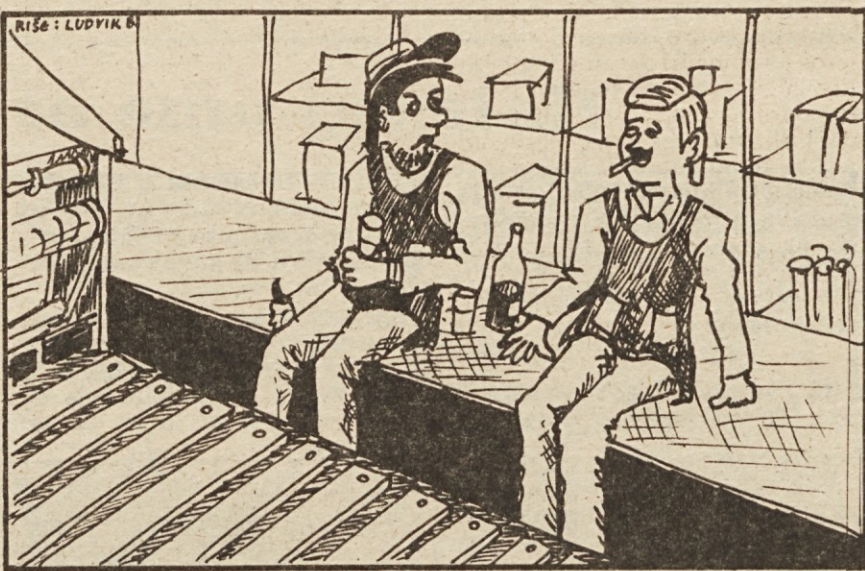
- prizadevati si, da bodo realizirani akcijski varčevalni programi;
- zaostri odgovornost za izvajanje sklepov samoupravnih organov delovne organizacije.

Za izvajanje sprejetih ukrepov so konkretno zadolženi posamezni vodilni delavci in določeni roki izvršitve.

Na tej seji je delavski svet sprejel še pravilnik o knjigovodstvu in določil predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za tovarno sladkorja v Ormožu.

O izvajanju sprejetih ukrepov je 7. septembra razpravljala kolegij poslovnih organov, ki je že pripravil konkreten predlog za vzpostavitev blagovnih tokov in predlog za vkalkuliranje odvisnih stroškov, tako da bi nov način naročanja blaga in blagovnih tokov realizirali v čim krajšem času.

Korl in Vencel

Vencel: Ti, Korl, koliko pa imaš pravzaprav otrok?

Korl: Ja, tri imam, če ne računam tistega, ki je pri vojakih, tisto, ki je v mladinski delovni brigadi in tistega, ki se bo kmalu rodil.

Vencel: To je pa res velika družina. Kako pa shajaš s plačo?

Korl: To moraš pa vprašati mojo ženo. Jaz pravim, da dela čudeže iz tistih fičnikov.

Vencel: Zakaj pa se ti malo ne zgaheš, da bi kaj več prispeval?

Korl: Kaj pa še hočeš? Cel dan imam isti čik v ustih, pijem samo žlobudro, družim se samo z upokojenci in pri kartah ne vem več, kaj je PIK in kaj AS.

Vencel: Nisem mislil, kje boš kaj prišparal, ampak da bi kaj več naredil, več zaslužil, razumeš?

Korl: Veš kaj, glede dela pa je tako: v naši rodbini imamo nekaj plemenitega v sebi, kakor so včasih rekli - plavo kri.

Vencel: Ja, potem je pa najbolje, da ti naredijo transfuzijo!

S problemske konference sindikata, komunistov in mladine

Franc Glažar - DSSS

Stabilizacija ne bo prišla sama od sebe

Polletni rezultati dela, ki so nam prinesli razmerna slab poslovni uspeh, nas niso presenetili, saj smo jih, glede na gibanje poslovnih tokov, tudi pričakovali, zato smo že pred tem zelo intenzivno iskali vse ukrepe, ki omogočajo izhod iz gospodarskega položaja, v katerem se nahajamo. Danes vemo, da se nekateri pozitivni učinki sprejetih ukrepov že kažejo. Za dosledno izpeljavo sprejetih nalog smo sprejeli sklep, da izdelamo posebne akcijske programe za realizacijo stabilizacijskih načrtov in načrtov varčevanja.

Izdelane akcijske načrte vseh tozdom in DSSS je obravnavala tudi problemska konferenca organizacij sindikata, ZK in ZSMS, ki je ugotavljala pomanjkljivosti v načrtih in postavila še dodatne naloge vsem odgovornim samoupravnim in družbenopolitičnim dejavnikom v DO.

Ocene in dodatne naloge s konference družbenopolitičnih organizacij

Konferenca sovпада s časom intenzivnih prizadevanj, da bi z boljše organiziranim delom, s tesnejšo povezavo, z odločnejšim samoupravnim odločanjem in z aktivno družbenopolitično vlogo dosegli boljše gospodarske uspehe, ustvarili večji dohodek, zagotovili možnost skladnejše delitve dohodka in omogočili realnejšo rast osebnih dohodkov v primerjavi s panogo in gospodarstvom nasploh.

Naloge, ki smo si jih zadali z reorganizacijo, planskimi akti in z družbenopolitično naravnostjo, so obsežne in obenem zelo zahtevne, zato je njihova realizacija vezana na široko aktivnost.

Kje so glavne ovire in težave za uveljavitev sprejetih nalog?

Najprej je treba povedati, da se je M-Nanos razvijal stihijno in da temeljne organizacije niso čutile nujne povezanosti v okviru DO. Takšna razvojna usmeritev se je zelo globoko vcepila, zato je kljub mnogim prizadevanjem na tem področju ostalo še mnogo odporov, subjektivizma in nerazumevanja za karkoli skupnega.

Pri tem je nujno treba povedati tudi to, da je tak razvoj potisnil ob

stran vlogo in pomen samoupravnega načina dela, še posebej na ravni DO. Spomnimo se samo na to, da se je centralni delavski svet le izjemoma sestajal, in še to z mejno sklepčnostjo, da se odbor za koordinacijo delovnih razmerij sploh ni sestel in da centralna komisija za vrednotenje dela sploh ni obstajala, zato se ni čuditi, če je tudi pri nagrajevanju toliko sistemov, kolikor je tozdom.

Te navedbe ne bi bile pomembne, če se tudi danes ne bi pojavljale težave. Tako imamo še vedno opraviti z neresnim odnosom do dela teh samoupravnih organov DO, neupravičeno odsotnostjo in predvsem z neresnim obravnavanjem sklepov teh organov. Očitno še ni prodrlo spoznanje, da je aktivno del in samoupravno odločanje na ravni DO neposredno v prid slehernega delavca M-Nanosa, v kateremkoli tozdu.

Seveda pa je to spoznanje nujno vezano na dejstvo, da je učinkovitejšje gospodarjenje v obstoječih zaostrenih razmerah možno samo s tesnejšim povezovanjem in dejanskim združevanjem dela in sredstev, česar pa še zdaleč nismo uresničili. Še vedno si vsi tozdi na vse kriplje prizadevajo, da bi vrtičkari za svojim plotom, stalno misleč na to, da jim bo nekdo nekaj vzel, kar je samo njihovo. Vsi so načelno za povezovanje, od katerega naj bi vsak nekaj dobil, nihče pa ne bi nič dajal. In ker iz prazne malhe nič ne pade, vodimo še vedno maratonske razprave o dohodku, ki ga je pojedel nekdo tretji. Nimamo pa urejenih dohodkovnih odnosov, ki bi vsaj v grobem omogočili približno enake OD za enako učinkovito delo. Zato beležimo pri povprečnih osebnih dohodkih za prvih 7 mesecev, med prvimi in zadnjimi tozdom, ob približno enaki strukturi del, razlika 2.000,00 dinarjev. Ob tem je treba povedati, da je doseženi povprečni osebni dohodek naših tozdom Trgovina Rakek in TMI (7.940,00 dinarjev) daleč pod povprečjem panoge (10.087,00) in gospodarstva SRS.

V ospredju vloga subjektivnih sil

Vendar pa ne gre predvsem in samo za osebne dohodke. Vemo, da si moramo zagotoviti predvsem trdnejšo osnovo gospodarjenja za jutri, ko bodo gospodarske razmere še ostrejšje, kar moramo pričakovati in se temu ustrezno organizirati. Tu nas ne obvezujejo le sklepi na ravni DO in sozda, temveč moramo realizirati tudi družbeno sprejete obveze in uresničiti sklepe, za katere smo se opredelili na širši družbeni platformi. Tako prihaja v ospredje tudi vloga subjektivnih sil v DO, ki bi v teh pomembnih trenutkih morale najti vsebinsko povezavo lastne aktivnosti z interesi zaposlenih delavcev. Vendar pa ne le vsebino lastnega dela, temveč tudi povezavo in neposredno sodelovanje s samoupravnimi organi, strokovnimi službami in z vsemi zaposlenimi za realizacijo družbenopolitično sprejetih usmeritev in sklepov.

Za izhodišče moramo upoštevati še obstoječo dohodkovno realizacijo, ki ni razveseljiva. Vemo, da smo ob polletju bili kršilci družbenega dogovora o razporejanju dohodka in delitvi osebnega dohodka in da samo dva tozda nista bila kršitelja, pri tem pa smo imeli v enem tozdu izgubo (TMI) in dva tozda na robu izgube.

Gledano v celoti gre torej za zelo resen gospodarski položaj, ki za

hteva korenito ukrepanje in zavestno odločanje. Pričujoče stanje je zahtevalo ukrepe, ki sta jih kot obvezne določila delavski svet delovne organizacije in konferenca družbenopolitičnih organizacij.

Vsi tozdi in DSSS so sprejeli akcijske programe, s katerimi se programske lotevajo najbolj perečih problemov, vendar pa je konferenca ugotovila še kopico pomanjkljivosti.

Kateri so odgovorni?

V večini akcijskih programov tozdom so lepo ugotovljene in prikazane negativnosti in poslovanju in delu ter naštetih ukrepi in področja, na katerih naj bodo ukrepi izvedeni.

Malokje pa je prikazano, kako je z odgovornostjo za stanje in za izvedbo sprejetih sklepov. Za sedanje obdobje v M-Nanosu je nasploh značilno, da smo se znašli v obilici sklepov, ki pa se le deloma izvršujejo. Načeloma lahko ugotovimo, da vsi predvsem določamo obveze, postavljamo zahteve in negodujemo, ker jih nima kdo izvrševati. Delovne obveze se prenašajo z enega na drugega in nazadnje ni nikogar, ki bi jih opravil.

Za sleherni obvezo v akcijskih programih bi zato morala biti precizirana odgovornost - kdo je zadolžen in do kdaj naj nalogo opravi. Tudi roki so le izjemoma sestavni del akcijskih načrtov, čeprav vemo, da je časovna opredelitev ključnega pomena, saj se vendar dogovarjamo za ukrepe, ki naj bi imeli vpliv še na letošnjo uspešnost dela.

V akcijskih programih tudi ni nalog in odgovornosti, ki jih morajo za takšne ukrepe nositi samoupravni organi. Vemo, da imamo za samoupravno odločanje opredeljene pristojnosti in da je realizacija nalog iz akcijskih programov neposredno vezana na posamezne samoupravne organe. Zato bi morali točno opredeliti, kaj mora storiti delavski svet tozda, kaj komisija za delovna razmerja, kaj odbor za delavsko kontrolo in kaj disciplinska komisija. Prav tako nismo opredelili, za kaj bodo odgovorni izvršilni organi, kaj je dolžan storiti izvršilni odbor in kaj individualni poslovodni organ.

Pomembna pomanjkljivost v programih je tudi neopredeljena zadolžitve in odgovornost družbenopolitičnih organizacij. Ob tem ni treba posebej navajati dejstva, da bi morale prav te organizacije biti nosilce aktivnosti, s ciljem, da se v realizacijo nalog vključi čim več zaposlenih in vsi aktivni člani družbenopolitičnih organizacij. Poznamo načrte dela in aktivnosti osnovnih organizacij ZK, sindikata ter mladine in vemo, da brez subjektivnega faktorja aktivnost ni mogoča, zato je sodelovanje nujno.

Opredeliti bi bilo treba vlogo in odgovornost komunistov, zadolžitve sindikata ter povedati, kje in kako bo vključena mladina. Zelo jasno bi morala biti določena tudi odgovornost nosilcev družbenopolitičnih funkcij - sekretarjev ZK, predsednikov sindikata in predsednikov mladine.

V akcijskih programih je zelo medlo zaslediti tudi odgovornost, ki jo nosijo vodstveni in strokovni kadri. Vemo, da je v M-Nanosu vodstvenih kadrov veliko in da so njihove funkcije, vloge in pristojnosti takšne, da je realizacija akcijskih programov v veliki meri odvisna od njihove odgovornosti. Poudariti je treba, da so nekatere doslej dogovorjeni ukrepi razblinjali prav zaradi tega, ker poslovodski in drugi vodstveni kadri niso dosledno opravili tega, kar je bilo dogovorjeno.

Enaka pomanjkljivost se kaže v neopredeljeni odgovornosti celotnega administrativno finančnega, tehničnega in organizacijskega kadra. Te službe niso same sebi namen, temveč se njihovo delo pomembno prepleta z operativno trgovinsko funkcijo. Delo teh

Nadaljevanje na 2. strani

S problemske konference sindikata, komunistov in mladine

Franc Glažar - DSSS

Stabilizacija ne bo prišla sama od sebe

Nadaljevanje s 1. strani

služb, vključno s službami transporta, vzdrževalnimi in tehničnimi službami ter strokovnimi, komercialnimi in računovodskimi službami, je organizirano samo z namenom, da bi osnovna grobstična in maloprodajna dejavnost kar najbolje potekala, zato je odgovornost teh služb za realizacijo obvez velika in mora biti opredeljena.

Nujna bo tesnejša povezanost v okviru DO in sozda

Posebej zaskrbljujoče je dejstvo, da v akcijskih programih ni ničesar o nujnosti tesnejšega povezovanja v okviru M-Nanosa. Očitno se tudi najodgovornejši kadri v tozdih še ne zavedajo teh nujnosti, čeprav vsi vemo, da je brez širšega združevanja dela in brez dohodkovnega povezovanja nemogoče realizirati zastavljene naloge. **Če bomo delovno organizacijo gledali le kot nujen okvir brez konkretne vsebine, potem bomo v M-Nanosu vedno ugotavljali, koliko nižji so naši osebni dohodki od drugih.** Pri tem vemo, da so druge, sorodne organizacije združenega dela v Sloveniji v boljšem položaju in če kaj vpliva na to, je prav gotovo dobra organizacijska povezanost v okviru DO in širše.

Nobenih sugestij tudi ni za našo vlogo in povezanost v sozdu. Tudi glede tega predvsem negodujemo nad višino prispevkov za sozd, premalo pa je storjenega za to, da bi sami več vplivali in bolje izkoristili možnosti, ki jih sozd nudi, več sodelovali z drugimi v sozdu in predvsem storili vse, kar taka širša vključenost pri združevanju dela in sredstev zahteva.

V akcijskih programih pogrešamo tudi jasne opredelitve in zahteve za boljše delo skupnih služb DO. Če govorimo o pomenu povezovanja na ravni DO, potem so tudi obveznosti Delovne skupnosti skupnih služb zelo velike. Izhajati moramo iz tega, da so tu locirane razne strokovne službe, ki imajo v fazah analitične priprave in strokovne izvedbe nalog odločilen vpliv. Očitno se še ne zavedamo dovolj pomena in nalog, ki jih nosi na novo ustanovljena komercialna služba in tudi ne poznamo dovolj pomena in odgovornosti, ki jo nosi finančno računovodska služba. Nobenih zahtev ne postavljajo tozdi za pomembno kadrovske službe, za splošno in pravno službo, vemo, da je marsikaj narobe z našo AOP, ugotavljamo slabosti pri delu gradbeno vzdrževalne ter aranžerske skupine in še bi lahko naštevali slabosti - vendar jih v akcijskih programih ni zaslediti.

V okviru DSSS deluje tudi poslovodni odbor, ki nosi v tem položaju posebno odgovornost. Pričakovati bi bilo, da bi tozdi postavili zahteve in sugestije tudi poslovodnemu odboru. Vloga vodenja in koordinacije postaja v funkciji izvrševanja sklepov izrednega pomena, zato je aktivna vključenost vseh poslovodnih organov osnovna delovna odgovornost.

Premalo znanja in sposobnosti je izkoriščenih

V celoti je izostal iz programov tudi naš interes, da se preko naših delegatov vključimo v delo in prizadevanja občinske skupščine, izvršnega sveta, organov SIS, banke itd. Manjkajo tudi obveze do naših delegatov in predstavnikov v organih občinskih družbenopolitičnih organizacij - komiteja ZK, predsedstva SZDL, predsedstva sindikata in predsedstva mladine.

Vsi programi vsebujejo obveze glede povečanja produktivnosti, zelo malo pa je napisanega o kadrih, čeprav vemo, da je produktivnost stvar organizacije dela, znanja, usposobljenosti in konkretne delavnosti zaposlenih kadrov - da je torej odvisna od ljudi.

Bilo bi prav, če bi kaj več napisali o tem, kje imamo kadrovske probleme in težave in kako jih bomo reševali. Vemo, da je izrednega pomena tudi izobraževanje,

usposabljanje in urejanje napredovanja. Zavedati se moramo dejstva, da je večina zaposlenih bolj sposobna in ima več znanja kot je pri delu izkoriščenega. Potrebno se je ustrezno organizirati, dati ljudem zaupanje in možnost napredovanja, opredeliti odgovornost in spremljati učinkovitost dela. Prav slednje je v programih bistveno premalo poudarjeno. **Brez ugotavljanja učinkovitosti dela ne bomo dosegli večje produktivnosti in vse dotlej, dokler bo sposoben in priden delavec prejel toliko ali celo manj kot tisti, ki slabše ali zelo malo dela, ne bo mogoče realizirati zastavljenih ciljev.**

Ugotovitve in sklepi konference

Akcijski programi tozdiv sicer ustrezajo obstoječim normam in zahtevam, vendar morajo pri realizaciji sprejeti vsebine vsi tozdi in DSSS določiti konkretne posledice, opredeliti odgovornost in postaviti roke za izvršitev. Pri tem je treba upoštevati dejstva, da smo že v izteku poslovnega leta in da morajo zato biti roki kratki.

Dosledno je treba poskrbeti za spremljanje realizacije sklepov. Odgovornost za spremljanje nosijo individualni poslovodni organi, nosilci funkcij samoupravnih organov (predsedniki delavskih svetov, komisija za delovna razmerja, delavska kontrola) in nosilci funkcij družbenopolitičnih organizacij (sekretar ZK, predsednik ZS in ZSMS).

Operativna odgovornost vodij oddelkov, poslovodij in vodij služb ni le v vsebini dela, temveč tudi v odgovornosti za detajlno obveščanje članov kolektiva o sprejetih sklepih, njihovih konkretnih obvezah in posamični odgovornosti. Njihova neposredna naloga je tudi spremljanje izvajanja zadolžitev in ugotavljanja učinkovitosti dela vseh zaposlenih. O ugotovitvah in izvajanju sklepov so dolžni redno poročati poslovodnemu organu.

Družbenopolitične organizacije, še posebno pa odgovorni nosilci funkcij, so se dolžni vključiti v izvajanje sprejetih akcijskih pro-

gramov. Te naloge morajo vključiti v lastne akcijske programe dela.

Glede na izredno pereč poslovni položaj tozda TMI so odgovorne službe, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v TMI ter v delovni organizaciji zadolžene za pripravo programa sanacije TMI, tako da bo razvojno in trajno rešeno vprašanje uspešnosti poslovanja.

Konferenca je ugotovila, da je storilnost težko povečati zaradi nizkih osebnih dohodkov, to pa postaja tudi izreden kadrovski problem, o čemer je potrebno seznaniti občinske faktorje. Vendar pa morajo družbenopolitične organizacije sprejeti obvezo, da se delitev dohodka ob koncu leta izvede v skladu z določili družbenega dogovora. Z aktivnostjo in produktivnim delom je potrebno doseči takšen dohodek, ki bo omogočal pokritje dogovorjenih osebnih dohodkov.

Družbenopolitične organizacije so sprejele obvezo, da bodo rezultate devetmesečnega poslovanja temeljito proučile in izvedle razpravo v kolektivih tozdiv po že dogovorjenih konceptih, pri tem pa še posebej pregledale ali so se in kako so se izpolnjevali sprejeti sklepi iz akcijskega programa in ali so bili rezultati dela v skladu s pričakovanji in obvezami. Če ne bodo, potem bo treba ugotavljati odgovornost.

Družbenopolitične organizacije morajo dosledno izpolniti vse obveze v zvezi z evidentiranjem kandidatov in izpeljavo volitev delegatov ter članov samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij v tozdih, delovni organizaciji in občini.

Družbenopolitične organizacije so sprejele obvezo, da bodo o našem delu in aktivnosti redno obveščale občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij in dosegle večjo aktivnost naših delegatov v zboru združenega dela ter v organih SIS. Konferenca je vse tozde obvezala, da se organizirano vključijo tudi v interni sistem obveščanja in da posredujejo podatke o poslovnih dogajanjih, samoupravnem odločanju, družbenopolitični aktivnosti in o življenju v svojih kolektivih.

Naši sodelavci

Franc Glažar - DSSS

Mojster mortadel

Tokrat ni bilo dileme, koga bomo predstavili kolektivno in bralcem glasila Mercator. V naši sredi imamo izjemno zaslužnega moža, mojstra kulinarike in mesnih izdelkov, Aleksandra Ribnikarja.

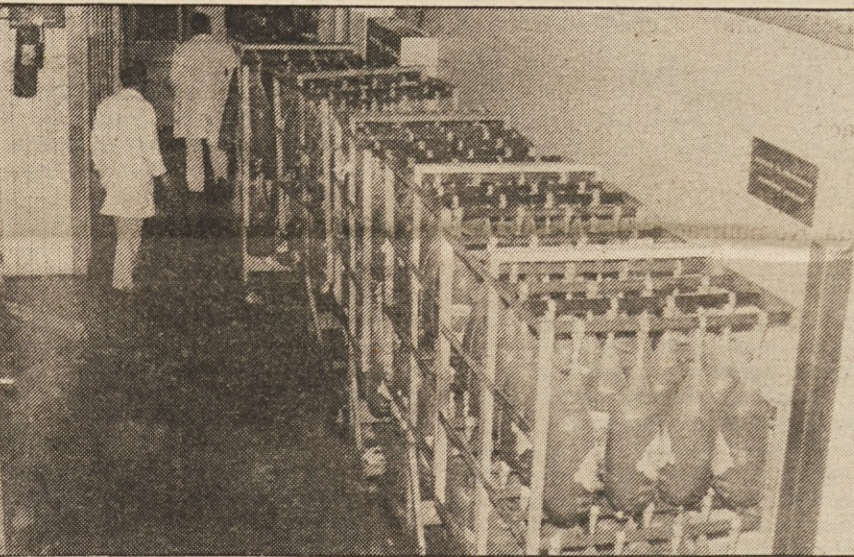
Sicer si je tovariš Ribnikar zaradi marljivosti in visoko strokovnega dela zaslužil predstavitev že prej, vendar pa se je s svojima zadnjima izdelkoma še posebej proslavil. Njegova 70 kilogramska mortadela, ki je kraljevala na sejmu v Radgoni, in njegovi 160 kilogramski mortadeli, ki sta vzbujali apetite ves čas zagrebškega velesejma, so prav gotovo izjemni dosežki in prav je, da so bili tudi preko televizije predstavljeni vsem gledalcem.

Aleksander Ribnikar se je rodil 12. 8. 1926 na Studencu pri Ljubljani. Je visokokvalificirani mesar in ima že 35 let delovnih izkušenj v mesno predelovalni industriji. Svoje strokovno znanje si je pridobil že v Mesni industriji Pomurka, za proizvodnjo mortadele pa se je še dodatno izpopolnjeval po prihodu v TMI, pred tremi leti.

Tovariš Ribnikar dela kot pomočnik vodje proizvodnje in torej ne skrbi zgolj za proizvodnjo mortadel, temveč je soodgovoren za celoten tehnološki proces proizvodnje. Njegova posebnost je priprava surovin za proizvodnjo mortadele in nadzor nad strokovnim pečenjem, ki bistveno vpliva na kakovost izdelkov.

Res je lahko ponosen na svoje, kot sam pravi, »največje delo«. Mortadela na sliki je bila težka 70 kilogramov in je bila na radgonskem sejmu. Po sejmu je bila na ogled in naprodaj v naši delikatesi v Postojni. Postojncani smo jo hitro uničili - bila je perfektna! Mojstru Ribnikarju bo za spomin ostala tale fotografija. Mortadela je bila visoka 1,30 metra, v obsegu je merila 84 cm, pekli pa so jo 32 ur. Mortadelo super velikanko, ki je bila na zagrebškem velesejmu, bomo predstavili v naslednji številki. Povemo lahko, da je visoka 2 metra, meri v obsegu 110 cm in tehta 160 kilogramov. Pekli so jo 53 ur. Vse foto Franc Glažar.

Mortadele, ki imajo v naši TMI že dolgoletno tradicijo, so vse bolj pomemben proizvodni artikel. Na sliki vidimo »kompozicijo« gotovih, srednje velikih mortadel pripravljeneh za dostavo v prodajalne - v zadovoljstvo vseh tistih kupcev, ki poznajo in cenijo kakovost izdelkov TMI. Obe fotografiji Franc Glažar.

Prijetno srečanje z bivšimi sodelavci

Irena Jurca - TOZD Izbira

Skupaj začeli, hoteli in uspeli

Osnovna organizacija sindikata postojnskega tozda Izbira je v mesecu juniju organizirala tovariško srečanje z delavci tozda, ki so se v zadnjem času upokojili. Takšna oblika srečanj je v tozdu že tradicionalna. Vzdušje je vedno prijetno in tovariško.

V pokoj so odšli Ivan Možina in Stefan Kristan, skladiščna delavca DE Prehrana, Jože Peršolja in Zorka Fajdiga, vodja in blagajni-

Vselej ugotavljamo, da premalo časa posvečamo človeku. Srečanja, ki so v tozdu Izbira udomačena, so vredna posnemanja. Dragocen spominski posnetek priča o zadovoljstvu ob lepih trenutkih srečanja s sodelavci ter ponos na vse, kar so v tem kolektivu ustvarili.

Nanosu daljše obdobje in katerih večletno delo je bilo zgledno, vidno in uspešno. Skoraj vsi so nosilci družbenih priznanj - od priznanja OF in reda republike z bronastim vencem do reda dela s srebrnim vencem, hkrati pa tudi aktivni udeleženci NOB.

Iz naših vrst so odšli dobri delavci, predvsem pa odlični tovariši. Za delovne zasluge in skupna prizadevanja za iste cilje jim je bila ob tej priliki izrečena zahvala, obenem pa tudi želje, da bi uživali sadove minulega dela, da bi si tudi v bodoče znali osmisliti svoje življenje, da ne bi bili nič manj uspešni in zagnani kot v času aktivnega dela ter da bi bili zdravi...

Na sliki je trenutek, ko Jože Peršolja prejema čestitke in zahvalo kolektiva iz rok tovarišice Irene. Obe fotografiji Silvester Čuk

Primere nedoslednost dela in ravnanja posameznikov ter tudi primere neustreznih poslovnih in samoupravnih odločitev obravnavajo in presojuje komisije in odbori delavske kontrole. Pomembnost dela in odgovornost teh organov je velika in vseobsegajoča. Posnetek je s seje odbora delavske kontrole delovne organizacije. Vodi ga predsednik, Jožko Oražem, ki svojo odgovorno funkcijo opravlja kakovostno in vestno, kar je tudi sicer značilnost njegovega dela.

Tudi v okviru tozda je pomen delavske kontrole, čeprav jo še vedno pojmujejo ozko in izolirano, izredno velik. Kompleksnost problematike in prepletenost vplivov čestokrat zahtevajo sodelovanje organa delavske kontrole, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Posnetek je s skupnega zasedanja izvršnega odbora sindikata tozda Grosist, ki ga vodi predsednik Marjan Malc, in komisije delavske kontrole, ki jo vodi Milena Znidaršič. Obe fotografiji Franc Glazar.

Humor v delovni halji

Franček iz Kopra

Franček in Franca na dopustu

No, pa je za nami – dopust namreč. Dve številki nazaj sem pisal o dopustih in do-pustih, pa me je zamikalo in sem se tudi sam odločil, da se vključim v ta evropski direndaj. Seveda z mojo Franco, kajti brez finančnega ministra je isto, kot da bi šel v mesecu decembru jagode nabirat!

Doma smo razgrnili časopise, avtokarto, cenike, ponudbe in seveda hranilno knjižico. Tako smo začeli temeljit razgovor ali, po domače, delovno razpravo. Šele po temeljiti razpravi smo sprejeli sporazum, enostranski seveda, ker obvelja vedno moja zadnja beseda. Ko namreč Franca vse določila, pristavim besedo »razumem« – torej je zadnja beseda moja!

Začela sva pri Havajih: prevoz z letalom, 14-dnevno bivanje, 3 milijone petsto, starih seveda, krat 2 je 7 milijonov, 1 milijon za izdatke, je 8 milijonov, starih seveda. Hranilna knjižica se je začela sunkovito trestiti, kar je pomenilo finančni infarkt.

»Odpade!« je zelo umno zaključila moja Franca.

»Razumem!« je obveljala moja. »Gremo naprej: Grčija, Španija...«

»Odpade!« in enostranski sporazum je bil sprejet.

»No, pa ostanimo v naši lepi domovini.« sem prav brihtno predlagal.

»Razumem!« je spet obveljala moja.

Gozdnih sadežev je bilo bolj malo, zelišč pa kolikor si hotel. Na omari, po stolih in po tleh – povsod se je sušila arnika, pljučnica, beli glog, pa še druge vrste tavžentrož, ki bodo priboljšek za zimo.

Obiskal sem tudi več drugih planinskih koč. Vsaka je drugačna, skupne so jim le cene. Čaj 15, kislavoda 30, sendvič 40 in vino 80 dinarjev, pa še sam si moraš postreči.

Ampak zrak, ki diši po smerah, borih ter 76 in 98 oktanskem bencinu, pa narava, okrašena z najlon vrečkami in tetrapaki... Res čudovito. Zvečer ti ni treba gledati televizije – poslušaj nebrano petje utrujenih planincev. Enkrateno doživljaj!

Vso to idilo je kvarila samo Franca. Bila je trdosrčna in je odprla denarnico samo po planu. Ta bi bila prav šef nabave: nobene prekoračitve v nabavi, nobenih zalog – krasno, res prekrasno.

Bližal se je čas slovesa od narave in tavžentrož. Naloženi avto je bil podoben cvetlični vazi, še boljše pa potujoči lekarni. Pa hajd' proti domu, lepemu plavemu Jadranu v naročje.

Po radiu sem izvedel, da je drugi dan po mojem odhodu na naše zeleno Pohorje posijalo sonce. V času mojega bivanja je namreč deževalo.

Tovarna mesnih izdelkov v Postojni res nima primerne lokacije, vendar ne moti le nefunkcionalnost prostorov, temveč tudi zunanji videz, okolje in poslovni pred prostor. Na sliki je tihožitje z dvorišča TMI. Ni jasno ali je to kakšna na umetniški način podana reklama za izdelke TMI ali gre morda za postransko dejavnost zaposlenih. Če pa je to last in slika malomarnosti sosedov, potem TMI nima urejenih odnosov s kupci njenih izdelkov.

V času, ko ugotovljamo zahtevnost delovnih nalog in ko govorimo o nagrajevanju, je prav, da spoznamo tudi takšno specifično delo, kot je delo mesarja v klavnici. Zanj so značilni težki delovni pogoji – umazanost, veliko mokrote, hud mraz... Deleček teh pogojev je videti tudi na posnetku: po zaključeni fazi strokovnih del je na vrsti čiščenje. Besedilo in fotografiji Franc Glazar.

Trgovec Jaka: Tudi to smo prestali

Zapisi ispod tezge

Pera Srečkovič

Ali ne treba da budemo naivni pa da verujemo da če biti dobre letine brez motike. Inače možemo jedino – da se slikamo.

Zalihe

Pored debelih zaliha najlakše se ostaje kratkih rukava!

Samci

Imamo mi više samaca koji žele da stambene liste u našem SOUR-u liče na mleko u tetrapaku. Valjda zato što i obećanja treba da imaju rok trajanja a možda i zato što mleko u tetrapaku treba da bude zaštićeno od razvodnjavanja!

Grožde

Niču nam i novi vinogradski nasadi. A odgajivači jedino brinu da otkupna cena ne bude za njih – kiselo grožde.

Letina

»Dobru letinu želim« je prelepa slika slikara naivca koga smo predstavili u prošlom broju našeg lista.

O čeku

Gotovo da nema broja našeg lista u kome ne pominjemo bankarstvo, dohodak, čekovno poslovanje... E, kad smo na tom terenu da kažemo da se mnogi od nas ponašaju kao »ček po videnju«. Vidimo se (u gotovom) samo oko prvog – pored platnog spiska.

Nanosov vestnik, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator - Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik priloge Franc Glazar (telefon: (067) 21-441) - Tisk ČGP Delo - Naklada 11.600 izvodov

Utrinki iz Kranja in Gornje Radgone

Mile Bitenc, Matjaž Marinček

S sejma na sejem

Nisem pogledal v poročila statistik, zato ne vem, kakšne sejme imamo in koliko jih je pri nas. Vseeno vem, da jih je veliko, da so vsepovsod in kar naprej. Potrebni, pa tudi takšni, ki jih ne bi bilo treba.

Na kratko se sprehodimo po sejmih, ki sta bila v zadnjem času in na katerih je sodeloval tudi Mercator.

Začelo se je še v prvi polovici avgusta v Kranju, kjer je razstavljal in k nakupu vabil tržiški tozd Preskrba.

Na vsakoletnem Gorenjskem sejmu, ki je bil med 14. in 24. avgustom, je tržiška Preskrba na 188 kv. metrih notranje površine ponudila tekstil, belo tehniko, akustiko in pohištvo, na 50 kv. metrih zunanje površine pa kmetijsko mehanizacijo. Letos so se zaradi visoke najemnine (600 dinarjev za kv. meter sejemске površine) odločili le za polovico toliko prostorov kot prejšnja leta, zato je bil tudi denarni učinek - 6,5 milijona dinarjev gotovinskega prometa - manjši kot doslej in z njim niso zadovoljni. Tudi konkurenca je bila večja kot doslej, samo pohištvo je na primer ponujalo kar 11 razstavljalcev in to z istimi cenami in pogoji. Obiskovalci so sicer kazali veliko zanimanja, predvsem za prodajo na kredit, vendar se jih je k Preskrbi le četrtnina vrnila z izpolnjenimi kreditnimi polami. Vseeno pa so blago prodali celo v Litijo, Grosuplje in Kočevje. Marsikaterega kupca iz Ljubljane in bližnje okolice je pritegnila brezplačna dostava do 30 kilometrov.

Ob uspehu, kakršnega so letos dosegli, si seveda marsikdo zastavlja vprašanje o smiselnosti nastopanja na tem sejmu. Vedeti je

nije predstavila celoten Benko program (štiri napitke), tozd Slovenija sadje, predelava sadja Bohova razne sirupe in sadne pulpe, z okrasno keramiko in domačo obrtjo pa sta se vključila tudi tozd Steklo in M-Kmetijska zadruga Cerknica.

Živahno je bilo pred tistim delom našega razstavnega prostora, kjer smo imeli vsak dan degustacije. Razen mesnih izdelkov smo ponudili še vina M-Agrokombinata, kakao in sadne napitke Benko ter izdelke nekaterih poslovnih partnerjev.

HP Droga iz Portoroža je predstavila že pripravljeno srbsko narodno jed prebranac. HP Kolinska je ob mesnih izdelkih postregla z izdelki Thomy. Slovin je ustregel tistim, ki radi okusijo dobro kapljico: obiskovalci so lahko nazdravili z Dobrovoljčkom in z Grajskim črnim. Mnogi so prvič poskusili in zelo pohvalili salame iz piščančjega mesa, ki jih proizvajajo postojnska Tovarna mesnih izdelkov. Na degustacijo smo vključili tudi novo osvežilno brezalkoholno pijačo Radenske brezalkoholne.

Če pravim, da je bilo živahno na degustacijskem delu naše stojnice, potem moram napisati tudi to, da sta imeli Danica in Vikica za šankom veliko dela. Uredili smo namreč manjši bife z izbrano po-

Na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni sta imeli Danica in Vikica za šankom M-Sloge polne roke dela. Foto Mile Bitenc

treba, da bi kupci, če se Preskrba na sejmu ne bi pojavila, nanjo pozabili, predvsem pa je pomembno to, da na sejmu zastopa ugled celotnega sozda.

Niso se še zaprla vrata kranjskega sejma, ko je že bila svečana otvoritev kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni. Tu je z Mercatorjem sodelovalo večje število organizacij, predvsem tistih, ki so vezane na agroživilsko proizvodnjo.

Lepo urejen razstavni prostor je vabil številne obiskovalce. Najbolj je gotovo pritegnila orjaška, osemdeset kilogramska mortadela, ki jo je prispeval postojnski tozd TMI. Kar pošteno se je bilo treba potruditi, da smo jo na degustaciji postregli vsem, ki so jo želeli poskusiti. Njeno kakovost je potrdila tudi stroga komisija, ki je nekaj dni pred sejmom ocenjevala mesne izdelke in ki je naši mortadeli dodelila srebrno medaljo za kakovost.

Na razstavi je tudi tokrat sodeloval ljubljanski TMI s trajnimi izdelki, na degustaciji pa je postregel z odličnim domačim želodcem.

M-Agrokombinat iz Krškega je razstavljal vina, hruške in jabolka, za vinogradnike in sadjarje pa praktične nahrbtnne motorne škropilnice. M-Kmetijski kombinat Sevnica je razen sadja predstavil še hmelj in kumarice za vlaganje. M-Emba je prvič v tem delu Slove-

Čabar bo bogatejši za blagovnico

Vukadin Nedeljković

Nov kamen v mozaiku razvoja

Čabar, manjše mesto v sosednji republici Hrvatski, leži v Gorskem Kotarju. Gospodarsko je vezan tudi na našo republiko; trgovinska dejavnost v tem mestu se odvija preko tozda Opskrba, ki je v sestavu Mercator-Nanosa iz Postojne. Opskrba ima 14 prodajaln, skupaj zaposlenih 66 delavcev in je v letu 1980 dosegla skupni prihodek v višini 110 milijonov dinarjev, za letos pa ga načrtujejo za 8 milijonov več.

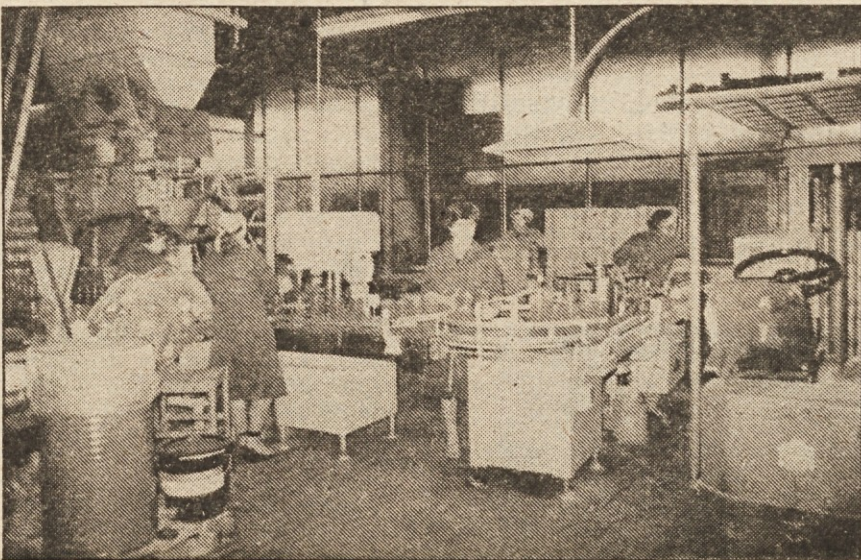
Prebivalci Čabra so v soboto, 12. septembra proslavljali svoj občinski praznik. Lepo je bilo videti okrašeno mesto in več desetih gostov, med njimi veliko borcev iz NOB, ki so s svojo prisotnostjo počastili občinski praznik.

Proslava se je začela v domu kulture, ki nosi ime 43. divizije NOV, formirane prav v tem domu. Divizija je z uspešnim bojevanjem prispevala velik delež k nastanku obsežnega svobodnega ozemlja v Gorskem Kotorju.

vseh poklicev. Uspeli so s popolno elektrifikacijo, zgradili so magistralne ceste in povezali mesto s Slovenijo. Reko in notranjostjo svoje republike. Predvidena nova cesta ob Čabranki in Kolpi jim bo prinesla nove koristi v razvoju gospodarstva.

Občinski praznik so izkoristili tudi za javna priznanja vsem kolektivom in posameznikom, ki so največ pripomogli k razvoju mesta v zadnjih nekaj letih.

Po končani slavnostni seji se je več sto gostov in krajanov zbralo

Pogled na pakirno linijo Benka, s katerim je M-Emba osvojila skoraj celotno jugoslovansko tržišče. Letošnja proizvodnja Benka je bila že ob polletju presežena za 35 odstotkov. Foto Mile Bitenc

Program se je začel s himno »Hej Slovani« in pesmijo »Lepa naša domovina«, ki ju je zapel mladinski pevski zbor pod vodstvom Maria Fonia. Dvorana, ki ima več sto sedežev, ni mogla sprejeti vseh udeležencev proslave. Svečano sejo skupščine je začel njen predsednik, Pero Krulić, pozdravil prisotne in prepustil besedo sekretarju ZK, Ivanu Šoštaricu, ki je delegatom SOB Čabar najprej predlagal imenovanje komisije za polaganje vencev na grob padlih borcev v Malem Lugu. Potem se je v svojem govoru spomnil dogodkov med drugo svetovno vojno in po osvoboditvi. Okupator je med vojno v Čabru požgal 2.200 hiš, od 12.000 prebivalcev, kolikor jih je živel v Čabru ob začetku vojne, pa jih je osvoboditev dočakalo le 4.000. Po osvoboditvi so začeli iz nič; začeli so razvijati lesno industrijo, obenem pa se zavedali, kaj pomeni šolati kader in vzgajati mladino.

Danes imajo lastne strokovnjake in usmerjeni šolski center za šolanje delavcev oziroma mladine

na Trgu kralja Tomislava, kjer je bil položen temeljni kamen za novo blagovnico. V imenu Čabra je zbrane pozdravil Alojz Zbačnik, za njim pa je govoril Franc Koščak, podpredsednik kolegijskega poslovnega organa M-Nanosa, ki je prisotnim spregovoril o pomenu gradnje blagovnice.

Predračunska vrednost blagovnice, ki jo bodo začeli graditi spomladi in ki bo stala sredi mesta, znaša 60 milijonov dinarjev. Po projektu, ki ga je izdelal LIZ Ljubljana, bo imela 1.500 kvadratnih metrov površin.

Temeljni kamen je položil bivši dolgoletni direktor tozda Opskrba, sedaj upokojenec, Milan Rukavina, ki je vse svoje delo posvetil trgovinski dejavnosti in razvoju tozda.

Položeni temeljni kamen pomeni odločitev, prisotnost gospodarskih in družbenopolitičnih delavcev pri polaganju pa zagotovilo, da bo temeljni kamen prerasel v novo Mercatorjevo blagovnico, ki bo vsem v zadovoljstvo in ponos.

Mariji Tavželj v slovo

Ob vseh lepih trenutkih, ki spremljajo življenje, je najkrutejša vest, da je smrt pokosila enega od tvojih sodelavcev - prijateljev.

V vrste delavcev Mercatorja si stopila v najnežnejših dekletskih letih, saj si štela le 15 pomladi. Tvoj prvi stik s trgovino je bil v PE Ig pri Ljubljani, kjer si se uspešno izučila trgovskega poklica, potem pa nadaljevala svoje delo v temeljni organizaciji povsod, kjer smo te potrebovali.

Pri svojem delu in nalogah si bila vedno vestna ter znala na svoj način obravnavati tudi najtežja vprašanja dela v trgovini, zato so te tvoji sodelavci zelo cenili.

Kljub temu, da si vedela in čutila, da ti bolezen, neizprosna stihija narave, pobira moči, si ostala v svojih zadnjih in najtežjih trenutkih močna. Spominjamo se te, ko

si nas ves čas svoje težke bolezni redno obiskovala v kolektivu in ne moremo se načuditi tvoji volji do življenja ter vztrajnosti v tvojih hotenjih.

Težko je izraziti občutke ob srečanju s smrtjo, na katero smo obsojeni takoj, ko se rodimo. Oklepamo se življenja, njegovih radosti in težav, misel na smrt pa potisnemo v najglobljo podzavest. Zdrami se, ko se intimno poslavljamo od sodelavca, tovariša in prijatelja, od človeka, ki smo ga srečevali na naših poteh.

Nisi bila le dobra sodelavka in prijateljica, ampak tudi čudovita mati trem nedoraslim otrokom, ki te bodo v svojem razvoju še kako pogrešali.

Hvala ti za tvoje delo in prizadevanja!

Delavci kolektiva
TOZD Dolomiti

Tozd Steklo iz DO M-Mednarodna trgovina je letos prvič sodeloval na mednarodnem vinogradni-

ško-vinarskem sejmu v Ljubljani. Razumljivo je, da tam kjer se prodaja in razstavlja vino in druge al-

koholne in brezalkoholne pijače, sodi poleg tudi posoda, ki spravi pijačo do grla in naprej. Zato so se pri Steklu odločili, da letos poskusijo, kako se kaj prodajajo kozarci, vrčki, majolike, razni drugi kozarci z emblemi in okraski, majhne preše in drugi podobni spominki. Pravijo, da niso pričakovali tako dobre prodaje (imeli so nekaj nad 12 starih milijonov prometa), zato bodo prihodnje leto ponudili več, ločili pa bodo prodajni in razstavni prostor. Letošnja poskusna prodaja je navrgla tudi nekaj ugotovitev, po katerih se bodo ravnali v prihodnje. Prva je ta, da podobnega blaga primanjkuje na trgu, druga pa, da so kupci raje segali po manjših in zanimivejših predmetih, torej takih, ki jih kupiš, vtakneš v žep in odneseš domov kot darilo. Na sejmu so imeli tudi vrsto srečanj z dobavitelji sozda Mercator, sklenili pa so tudi nekaj pogodb. Besedilo in slika: Jože Rozman.

NOVICE IZ SEVEROVZHODNE SLOVENIJE

Leto I

Ljubljana, september 1981

št. 8

Dejavnost osnovne organizacije ZSMS v Ormožu

Karolina Žajdela – M-Zarja

Manjše akcije velikega pomena

Osnovna organizacija ZSMS v naši delovni organizaciji šteje okrog 80 mladih. Največ nas dela in živi v občini Ormož, vendar smo precej razdrobljeni po poslovalnicah in oddaljeni od sedeža delovne organizacije. Zaradi tega se pojavlja problem sestajanja, saj ne moremo najti takšnega časa za sestanek, da bi se lahko zbrala večina članov. Vsako leto se v naših vrstah tudi precej mladih izmenja. Učenci končajo šolanje, delovna organizacija ne more vseh zaposliti, zato si poiščejo zaposlitev drugje. Mlade, ki se vpíšejo v prve letnike, pa je treba spet uvajati v naše delo.

Kljub vsemu le najdemo skupen jezik in uspemo z nekaterimi akcijami. Vključujemo se tudi v vse akcije, ki jih organizira občinska konferenca ZSMS Ormož – v nekatere bolj uspešno, v nekatere manj. Tako smo lansko jesen pomagali pri obiranju grozdja in sladkorne pese v DO Slovin, TOZD KK Jeruzalem Ormož. Naša osnovna organizacija je bila v tej akciji udeležena z največjim številom mladih, s svojim delom pa smo precej pripomogli k pospravitvi pridelkov.

Sodelovali smo tudi v kvizu »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti«, ki ga vsako leto organizira OK ZSMS Ormož v sodelovanju z vojaki iz ptujske kasarne. Zasedli smo drugo mesto in bili zadovoljni.

Letos smo se odločili izvesti akcijo v naši delovni organizaciji:

pospravljali smo arhiv. Na tej akciji nas je zaradi prostorske stiske lahko sodelovalo le manjše število, zato smo si delo razporedili tako, da smo dvakrat že delali, v kratkem pa se bomo zbrali še enkrat in zadano nalogo dokončali. Naša naloga je bila pospraviti in odpeljati iz arhiva vse tisto, česar ni več potrebno hraniti, o čemer je seveda odločala arhivarka. Vse dokumente smo jemali z registerjev, te pa shranili, ker je nekatere še moč uporabiti. Res, da to ni bilo lepo in prijetno delo, vendar smo bili vsi zadovoljni, ko smo zbrali 1400 kg papirja in ga prodali. V veliko veselje vseh smo denar, ki smo ga dobili za papir, lahko uporabili za potrebe osnovne organizacije.

Še naprej se bomo trudili, da bi k delu v naši organizaciji pritegnili čim več mladih.

Iz dela osnovne organizacije Zveze sindikatom v Ormožu

Slavica Golubič – M-Zarja

Potreba po počitniški skupnosti

V naši delovni organizaciji združuje delo 249 delavcev, članov Zveze sindikatov. Svojo dejavnost, trgovino na drobno, opravljamo v poslovalnicah, razporejenih v petih občinah. Prav ta ozemeljska razdrobljenost nam narekuje smotrno organiziranje vseh vrst sestankov, da si zagotovimo zainteresiranost in sodelovanje vseh zaposlenih.

Največji delež aktivnosti osnovne organizacije sindikata se nanaša na tekočo problematiko v delovni organizaciji: sodeluje pri oblikovanju predlogov, ukrepov in stališč, ki so povezani s hitrejšim razvojem delovne organizacije in boljšim gospodarjenjem.

Pri prizadevanjih za boljše gospodarjenje in uresničevanje stabilizacijskih nalog si je osnovna organizacija prizadevala za doseganje boljše izkoriščenosti delovnega časa, za smotrnejšo organizacijo službenih potovanj in s tem znižanje stroškov poslovanja ipd. Vedno je zastopala gospodarska stališča pri delitvi dohodka – tudi ko še ni bilo družbene usmeritve dohodka. S svojimi interesi je prisotna pri sprejemanju planskih dokumentov, ki so podlaga za nagrajevanje po delu.

Izvršilni odbor osnovne organizacije se sestaja vsaj enkrat me-

Z mladinske delovne akcije »Kobansko 81«

Mira Volmajer – M-Potrošnik

Lepo je biti brigadir

Čeprav se naša delovna organizacija letos srečuje s številnimi problemi, so mi družbenopolitične organizacije in vodilni delavci omogočili udeležbo v mladinski delovni akciji.

Od leta 1975 pa do leta 1977 so bile po krajevnih skupnostih lenarške občine organizirane razne lokalne mladinske delovne akcije, v katere se je vključevalo tudi precej mladincev iz naše mladinske organizacije, ki šteje 62 članov. Tako se je mladinsko prostovoljno delo v občini zelo razmahnilo. V

Niko udeležila republiške delovne akcije »Kobansko 81«. 40 brigadirjev-dijakov srednjih šol, delavcev delovnih organizacij v lenarški občini in pionirjev – se je v nedeljo, 19. julija odpravilo v Kozjaške hribe. V drugi izmeni mladinske delovne akcije je poleg naše brigade sodelovala še brigada Franc Ro-

Z mladinske delovne akcije »Kobansko 81«. Foto Mira Volmajer.

letu 1978 je bila ustanovljena mladinska delovna brigada, ki si je nadela ime po narodnem heroju Srečku Rojsu-Niku. Brigada je takrat odšla na republiško delovno akcijo »Kobansko 1978«, se takoj naslednje leto udeležila republiške delovne akcije »Goričko 79« in nato še akcije »Goričko 80«. Na obeh akcijah si je za prizadevno delo poleg priznanj prislužila tudi trak akcije za leto 1979 in 1980.

Letos se je brigada Srečko Rojs-

zman-Stane z vojaške gimnazije v Ljubljani. Dela, ki smo jih opravljali, so bila melioriranje zemljišč ter posodobitev in obnova hlevov na okoliških kmetijah.

Bivali smo v naselju, v osnovni šoli Remšnik, v občini Radlje ob Dravi. Za to, da brigadirsko življenje ne bi bilo pusto in dolgočasno, smo poskrbeli brigadirji sami.

Naš dan se je začel ob 4.30 z obvezno jutranjo telovadbo. S tovornjakom smo se vozili na okoli-

mercator izbira panonija ptuj

Delavci vsako leto od regresa za letni dopust prispevamo del sredstev za razširitev počitniških zmožljivosti. V letošnjem letu smo od regresa za letni dopust združili 227.680 dinarjev za nakup še dveh počitniških prikolic. Z vzdrževanjem počitniških zmožljivosti ima sindikalna organizacija precejšnje stroške, saj je treba počitniške prikolice in hišico na začetku sezone postaviti in pripraviti za sprejem prvih dopustnikov, ob koncu sezone pa je vse to treba spet pospraviti. Zato bi vsem, ki imamo počitniške zmožljivosti, gotovo prišla prav počitniška skupnost v okviru sozda.

Osnovna organizacija sindikata organizira vsako leto sindikalni izlet za vse delavce. Glede na to, da so delavci že lani pokazali veliko zanimanja za počastitev spomina tovariša Tita, smo organizirali izlet v Beograd. Najprej smo obiskali grobnico tovariša Tita, nato pa muzej 25. maj. V popoldanskem času smo si ogledali še kongresni center Sava, se povzpeli na Avalo in Kalemegdan, obiskali Mavzolej neznanega vojaka in stadion Crvene zvezde.

Ker so delavci želeli, da bi tudi letos organizirali ogled kakšnega znamenitega kraja, smo se odločili za obisk Bleda in Bohinja. 6. septembra smo se s tremi avtobusi odpravili proti Bledu, kjer smo si ogledali grad, nato pa cerkvico na otoku sredi jezera. Pot nas je vodila naprej do Bohinja, kjer smo obiskali slap Savico in Vogel. Izlet je pritegnil veliko večino delavcev, ki delajo v poslovalnicah v SR Hrvatski.

Razšli smo se v upanju, da se naslednje leto zopet srečamo na podobnem izletu in поблиže spoznamo še kakšen del naše domovine.

ške kmetije, kjer smo se spopadali s kobanskim blatom in vodo. Ob 13. uri nas je tovornjak odpeljal v naselje, kjer se je po napornem delu začelo pravo brigadirsko življenje.

V brigadi je bilo organizirano v prostem času več interesnih dejavnosti. Vsaka brigada je izdala po 3 biltene, v katerih smo opisovali vse prigode na trasi, pesmi, ki so se brigadirjem prikrdale v misli ob delu na trasi in nasploh si lahko našel v njih vse v zvezi z brigadirskim življenjem. Izšlo je tudi 10 stenskih časopisov, na katerih smo obdelovali predvsem štab akcije. V prostem času smo imeli tudi krožke in predavanja, ob nedeljah izlete. Prvo nedeljo smo obiskali brigadirje na republiški delovni akciji »Goričko 81«, drugo nedeljo pa je bil organiziran izlet po Koroški.

Tudi z domačini smo navezovali stike in z njimi pripravili skupno udarniško akcijo, ki pa pri domačih mladincih ni imela takšnega odziva, kot smo pričakovali. Da bi se odnosi izboljšali, smo imeli v okviru aktiva ZK pogovor, katerega rezultat je bil, da je delo in sodelovanje z domačini postalo bolj razgibano in živahno.

Med obema brigadama je bilo čutiti veliko prijateljstvo in tovarništvo – celo pobratili sta se med seboj in bosta tudi v bodoče skušali obdržati prijateljske stike. V drugi izmeni republiške mladinske delovne akcije sta obe brigadi osvojili vsa možna priznanja in si tako prislužili trak akcije, za nadpovprečne dosežene rezultate na delovišču v slabih delovnih razmerah pa še priznanje izrednega udarništva.

Tako je brigada tudi letos prinesla v občinsko konferenco ZSMS priznanje za dela in napore, ki se jim mladi v lenarški občini, posebej še v naši delovni organizaciji, ne izogibamo.

Naši sodelavci

Kristina Antolič – MIP

Priznanje za 400.000 kilometrov

Redki so šoferji, ki prevozijo preko 400 tisoč kilometrov. Takšen delovni jubilej je pred kratkim dosegel šofer tozda Veleprodaja, Anton Milošič, na tovornjaku TAM 5500.

Dvaindvajseto leto že opravlja delo šoferja v delovni organizaciji in pravi, da mu ni žal. Z delom je zadovoljen, opravlja pa ga vestno in marljivo. Pred enajstimi leti je bil kupljen nov tovorni avtomobil TAM 5500, izdelek Tovarne avtomobilov Maribor, in dodeljen Antonu, ki z njim dostavlja blago še danes.

Predvsem v zadnjem času večinoma prevaža prehrabeno blago iz skladišča tozda Veleprodaja našim kupcem, prevaža pa tudi tehnično blago. Ves čas ima spremeljevalca, saj špecerijsko blago ni embalirano v večjih kosih, temveč v manjših kartonih, zabojih, vrečah itd. Najdaljšo pot je s svojim tovornjakom prevozil med Ptujem in Osijekom.

Vsakega šoferja povprašamo tudi o nezdodah, neprijetnostih v cestnem prometu ipd. Samo enkrat je imel Anton nesrečo, vendar škoda ni bila velika. Po toliko prevoženih kilometrih so se na tovornjaku pojavile tudi manjše okvare, ki pa so jih v mehanični delavnici tozda vselej hitro odpravili.

Za 200 tisoč prevoženih kilometrov je pred leti prejel ročno uro in diplomu. Letos je Tovarna avtomobilov Maribor, ki je tovornjak izdelala, Antonu podelila za 400 tisoč prevoženih kilometrov diplomu in tranzistor.

Samoupravni organ tozda Veleprodaja je že sprejel sklep o podelitvi priznanja. Antonu v imenu kolektiva iskreno čestitamo, obenem pa mu, malce hudomušno, želimo:

*Šofer, srečno pot
in Cockto pij povsod!*

Iz naših pesmaric

Kristina Antolič

Stabilizacija

Jesen je spet tu,
dopusta je konec,
denarnica prazna
in prazen je lonec.

Na morju pojedle so ribe
vse –
za kruh je ostalo,
za mleko pa ne.

Ti šola zdaj cuza za mulce
denar,
si vsak dan bolj zdelan,
za nič ti ni mar.

Še v službi podnebje ni
prav nič več zdravo,
vse več je stvari, ki ne grejo
ti v glavo.

Dohodek deli se vsak dan
drugač –
prispevke odšteješ, pa si
berač.

Stabilizacija stiska in bo še
lep čas,
dokler ne stisneš do konca
si pas.

Stihi iz naših vrst**Mimi****Jesen**

Ko pade listje velo,
ko log jesenski mrak zagrne
in ko se nitke tko srebrne,
od neba do zemlje,
tedaj v noč jasno tiho
usmerim svoj korak
in v sveži nočni zrak
hitijo mi želje.

Takrat se spomnim nate.
V srcu mi je toplo,
misli moje v daljo zro
razkošne mi bogate.

Jeseni zdaj ni več,
ni listje mrtvo ovenelo,
preprogo zlato je razpelo
pojoče mi srce.

Spet stotisoč sreč
življenje spijle mi na pot,
ni več bolečih grenkih zmot,
le resnične sanje se bude.

* * *

Sanje

Samo v sanjah
v tistih čudovitih sanjah
se mi odpre ljubezni svet,
kjer ni solza ne prevare,
kjer ljubezen je doma.

Samo od tistih sanj živim,
v njih ognju gorim,
niso mi mar ljudje,
ki samo o zlobi govore
in uničujejo moj sladki sen.

Zdaj so še sanje moje vse
nemirne,
trepetam ob njih spominu,
čutim v srcu žgočo bolečino,
ki muči mi poslednje dni,
srce pa še vedno po življenju
hrepeni.

Za vzajemno vzdušje v kolektivih

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Tudi izlete je treba načrtovati

Ne vem, kako bi jih pravilno imenovali, ali izleti ali strokovne ekskurzije. Ime samo ni tako važno, važna je vsebina.

Pred kratkim mi je dolgoletna sodelovka rekla: »Nekaj, česar ne morem pozabiti pri Grmadi, so izredno dobro in lepo organizirane kolektivne strokovne ekskurzije, izleti, in nadaljevala: »To enkratno vzdušje, ta sproščenost, to zado-

sobotah i. t. d. Skratka, težko je dobiti trgovske delavce skupaj.

V zadnjih petnajstih in več letih je bil kolektiv Grmada na številnih strokovnih ekskurzijah – izletih širom po Sloveniji in Jugoslaviji.

Z izleta delavk in delavcev tozda Grmada na Nanos – med odločitvijo žirije. Foto Jože Renar.

voljstvo, ta harmonija kolektiva, to je enkratno!« Res, v tozdu vsako leto organiziramo po dve strokovni ekskurziji – izleta: ponavadi enega spomladi in drugega v jeseni. Tu moram žal povedati, da se udeleži obeh največ polovica vseh zaposlenih. Tudi v tem primeru se kažejo številni specifični problemi, s katerimi se srečujejo trgovski tozdi, še posebej živilske stroke – raztresenost 72. prodajal po štirih občinah; delo v turnusih, ob

Posebno zadovoljni so bili člani kolektiva na enodnevnih strokovnih izletih širom po Sloveniji. Preveč bi bilo naštevati, kje vse smo bili, kaj smo si ogledali, nekaj pa naj jih vendarle naštejem:

Dolenjska – Ogledali smo si tovarno žganih pijač »Dano« v Mirni, »Belsad« v Črnomlju, Vinsko klet v Metliki, tovarno mesnih izdelkov v Mokronogu, naš tozd v Metliki i. t. d.

Ogledali smo si tudi več zgodovinskih kulturnih in partizanskih spomenikov, kot na primer Kostanjevico, Pleterje, Bazo 20, spomenik padlim borcem v Zužemberku; kopali smo se v Dolenjskih, Čateških in Šmarjeških toplicah.

Gorenjska – Tudi tu smo si ogledali delovne procese v tovarni čokolade v Lescah, tovarno olja v Kranju, tovarno mesnih izdelkov v Škofji Loki i. t. d. Pot nas je zanesla na Vršič, v Trento, na Veliko planino, Krvavec, Zelenico, Bled, v Bohinj s Slapom Savice in v Begunje, kjer je bilo med vojno nacistično taborišče.

Stajerska – Proizvodne procese smo si ogledali v tovarnah Zlatogor in Talis v Mariboru, Emo v Celju, Slatino v Rogaški Slatini. Pot nas je večkrat zanesla v rojstni kraj maršala Tita Kumrovec, večkrat smo bili na zelenem Pohorju, na Osankarici – Pri treh žeblih, kjer je junaško padel Pohorski bataljon, V Logarski dolini z Gornjim Gradom, v Mozirju – Mozirskem gaju, v Ljubnem, Lučah i. t. d.

Primorska – Tovarna Fructal iz Ajdovščine je bila večkrat gostitelj, tej tovarni je dal tozd Grmada kar dva generalna direktorja (Ovna in Bovcona) in še računovodja. Ogledali smo si proizvodni proces Vipavske in Briške kleti.

Tudi na tem področju je veliko zgodovinskih, kulturnih in partizanskih spomenikov, pa tudi naravnih lepote ne manjka. Nekaj smo si jih ogledali – Bolnico Franjo, Vipavo, Štanjel, kobilarno v Lipici, Postojnsko in Škocjansko jamo, Portorož i. t. d.

Važna prvina pri načrtovanju kratkih strokovnih izletov je program sam. Najvažnejši pa je vedno kolektiv, ki se udeleži izleta. Ta mora biti vedno zavzet, kar pomeni, da mora vsak dati vse od sebe, tako za delovno kot za zabavno vzdušje. Tudi tu velja pravilo, da brez nuje se še čevljev ne obuje. Res, v načelu smo postavili načrt že pred davnimi leti in je približno naslednji: Prevozno sredstvo – avtobus, delno so lahko tudi osebni avtomobili – a to le v primeru, ko je premalo prostora v avtobusu. Odhod med peto in šesto uro zjutraj – rana ura, zlata ura! Potovanje do vnaprej določenega kraja. Ogled delovnega procesa – tovarne ali kmetijskega obrata, kulturno zgodovinskih in naravnih lepote kraja in končno piknik v naravi. Ta ponavadi traja največ do 21. ure zvečer, tako da v Ljubljano pripe-

lje avtobus najkasneje do 22., da bi tisti, ki se vozijo z vlaki, še dobili zvezo.

Tozd Grmada pri Treh žeblih.

Humoreska

Marko Bokal

Jutranja rekreacija

Voznik je, »hladen kot špricer«, opozarjal potnike, naj se pomikajo proti izhodu. Na avtobusni postaji je namreč čakalo še kakšnih petnajst voznje železnih potnikov na kulturne usluge mestnega prometa.

»Pomaknite se že naprej!« je godrnjal možki s poslovnim kovčkom in dežnikom v roki.

»Prav rad, kajti z vašega dežnika mi prav prijetno kaplja za čevljev, pa se na žalost ne morem ganiti!«

»Kako ne morete? Recite raje, da se nočete!«

»Ne govorite neumnosti! Kaj ne vidite, da stojim samo na eni nogi, pa še tista ni moja!«

»Čutim, čutim!« je zažgoela zadirčna gospodična pri štiridesetih, katere obraz je spominjal bolj na poligon tovarne kozmetičnih preparatov kot pa na kaj drugega.

»Oprostite, vendar vam pri najboljši volji lahko stopim le z desne noge na levo, kajti po znani teoriji ne moreta na enem mestu stati dve osebi naenkrat!«

No, to teorijo je šofer ovrgel takoj pri prvem semaforju, ko je sunkovito speljal in naredil prostor še za kakšnih deset potnikov. Vsi, ki smo stali blizu vstopnih vrat, smo se namreč po njegovem manevru znašli pri izhodnih vratih.

Na naslednji postaji me je tok izstopajočih potnikov potegnil za seboj in naenkrat sem se znašel na avtobusnem postajališču, čeprav sem nameraval izstopiti šele na naslednji postaji. Kljub vsemu pa sem bil nadvse vesel, da sem bil zunaj. Tovrstni kulturni prevoz mi namreč ni najbolj pri srcu. Ne vem ravno zakaj, vendar raje imam, če me nihče ne poriva, suva ali na kakšen drug način posiljuje za plastični žeton, ki bo, mimogrede povedano, kmalu zopet dražji.

Humor
v objektivu

Kancijan Hvastija: Te dni na ljubljanski tržnici...

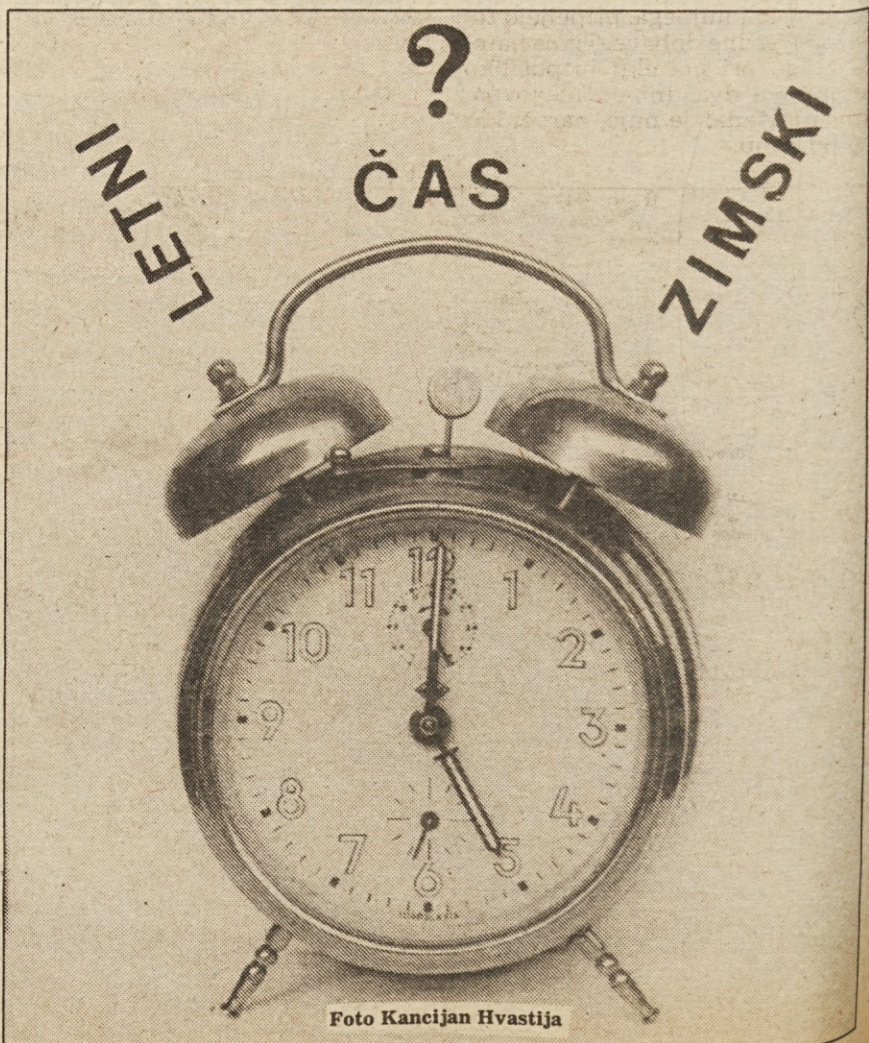
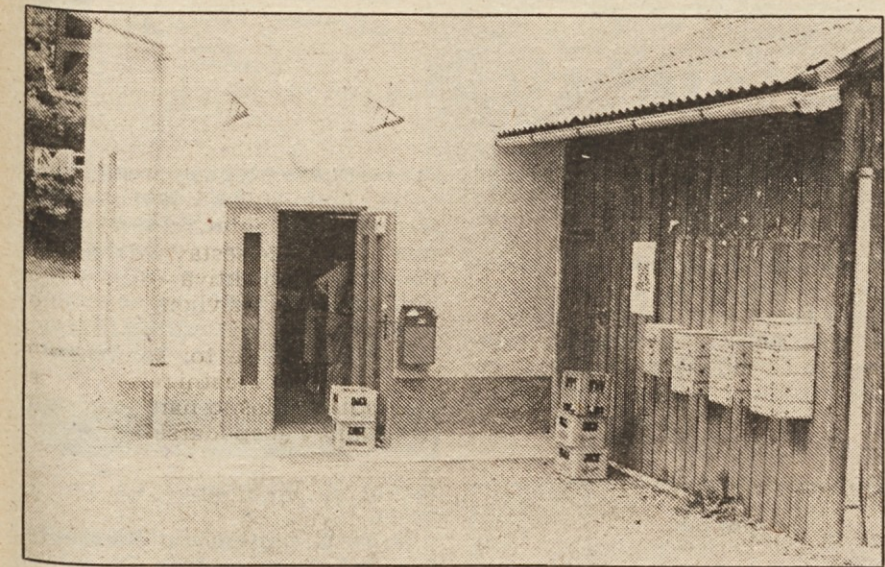

Foto Kancijan Hvastija

● Malokdaj zaidemo mednje ● Malokdaj zaidemo mednje ● Malokdaj zaidemo mednje ● Malokdaj zaidemo mednje ● Malokdaj zaidemo mednje

Prodajalna tozd Dolomiti v Gabrju.

Prodajalna v Ligojni je ob sredah zaprta.

Prenovljena prodajalna v Sentjoštu.

»Socialne« prodajalne tozda Dolomiti

Matjaž Marinček

Ekonomsko neupravičene, a potrebne

Ljubljanski tozd Dolomiti oskrbuje potrošnike občin Ljubljana Vič-Rudnik, Vrhnika, Logatec in Grosuplje v 85 poslovnih enotah: v viški občini jih imajo 50, v vrhniški 23, v logaški 10 in v grosupeljski 2. Od 85 poslovnih enot sta 2 manjši blagovnici, 3 samostojne mesnice, 5 tehničnih prodajal, 17 bifejev, 22 samopostrežb in kar 36 klasičnih prodajal. Med zadnjimi so tudi takšne, ki so ekonomsko neupravičene, a potrebne za preskrbo prebivalstva. Večinoma so locirane v podeželskih naseljih in vaseh, pravijo pa jim tudi »socialne trgovine«.

Na poti iz Ljubljane preko Dobrove v Polhov Gradec sem se ustavil v dveh takšnih prodajalnah, v Gabrju in v Dvoru.

Gabrje so od Ljubljane oddaljene 11 kilometrov, štejejo pa 263 prebivalcev (vsi podatki o številu prebivalcev v tem sestavku so iz podatkov letošnjega popisa Zavoda SRS za statistiko). Ljubitelji daljših sprehodov po gričevnatem svetu so od tod lahko odpravili proti 590 metrov visokemu Toškemu čelu, priljubljeni izletniški postojanki.

Klasična prodajalna v vasi ima 55 m² prodajnega in skladiščnega prostora, za pultom pa streže dobrovoljna domačinka, Tinca Škof. 20 let je že pri Mercatorju, od tega zadnji dve leti v Gabrju. Pri njej večinoma kupujejo domačini, veliko pa je tudi kupcev, ki le potujejo skozi vas (na primer proti Črnemu vrhu) in so navajeni kupovati v klasičnih prodajalnah. Kupci s podeželja še vedno zelo cenijo osebni stik s prodajalcem.

Poslovalnica je letos veliko bolje založena kot lani, ko je določenih izdelkov primanjkovalo. Blago pripeljejo enkrat na teden iz skladišča ljubljanskega tozda Grosista, če pa je kaj nujnega, pripeljejo tudi zunaj redne dobave. Tinca naroča blago pri potniku in pošiljko prejme že dva dni po njegovem obisku. Kadar je nuja, naroči kar po telefonu.

Nerodno je to, da Tinca ne sme zboleti, ker zamenjave za kratko obdobje ni (treba bi bilo opraviti primopredajo, inventuro itd.). Kadar pa se zgodi, da zbolijo otroci, mora bolniško vzeti mož. Ko je lani odšla z družino na dopust je bila prodajalna zaprta, letos pa z zamenjavo menda ne bo težav, ker je kadra, za razliko od lani, dovolj.

Od Gabrja do Dvora je v smeri proti Polhovemu Gradcu 5 kilometrov. Dvor je po številu prebivalcev še veliko manjši od Gabrja – le 108 jih šteje, zato pa se ponaša s cerkvijo, ki jo umetnostni zgodovinarji uvrščajo med najpomembnejše slovenske stavbe 16. stoletja. Po tradiciji naj bi jo postavil nemški viteški red, kar pa utegne ve-

spomini pozne gotike s težnjami severnjaško predelanih renesančnih načel ter s kraškimi tektonskim pojmovanjem in njegovo kamnoseško tradicijo. Zidati so jo začeli 1525. leta, dokončali pa so jo proti sredini 16. stoletja.

Dvorci in okoličani lahko nakupujejo v klasični prodajalnici, ki premore vsega 44 m² prodajne in skladiščne površine. Ob obisku je za pultom stregla Franciška Setnikar, pomagala pa ji je učenka I. letnika, Stanka Jereb. Franciška je pohvalila redno dobavo naročenega blaga pri tozdu Grosist, le Slovinovci ji delajo sive lase, ker zadnje čase Coca-Cole sploh ne dostavljajo. Težave ima tudi z otrobi: naroča jih vsak teden, dobavijo pa jih zelo redko, pa še takrat jih domačini, ki stanujejo blizu prodajalne, v hipu pokupijo, za tiste, ki pridejo ponje s hribov, pa jih zmanjka.

Tako kot prejšnja je tudi ta prodajalna ob delavnikih odprta od osmih zjutraj do treh popoldne, ob sobotah pa le do enih. Kadar imajo domači gasilci vaje, poiščejo Franciško tudi zunaj odpiralnega časa, da jim proda pijačo. Na srečo

klasična, vendar so prostore preuredili tako, da so bistveno bolj izkoriščeni (merijo 84 m²), svetlejši in lepši. Andrej meni, da se bo promet povečal za kakšnih 20 odstotkov. Doslej je znašal povprečni mesečni iztržek okrog 250 tisoč dinarjev.

Prodajalna je ob sredah sicer zaprta, vendar prijazni Andrej vsakomur, ki pride iz oddaljenejšega zaselka, vseeno postreže. Večina jih ve, da prodajalec stanuje v prvem nadstropju nad prodajalno in ga poiščejo.

Za vaške otročaje je velika pridobitev v prenovljeni prodajalni hladilna skrinja z lučkami in korneti. Kako pozno tovrstne radosti in prednosti mestne »civilizacije« prodirajo v odročne kraje! Temu bi lahko rekli tudi »Pomoč trgovine k razvijanju potrošniške miselnosti najmlajših vaščanov«.

Iz Sentjošta (ali kakorkoli se je zaselek že imenoval) sem se odpeljal proti Horjulju, od tam pa se po vijugavi cesti spuščal proti Vrhniki. Spotoma sem se ustavil v Ligojni in porabil razmeroma veliko časa, da sem odkril prodajalno, ki se sramežljivo skriva v pritličju

Tinca Škof: »Problemi? Seveda so! Če jih ne bi bilo in če bi mi bilo vse na krožniku prineseno, mi skoraj delati ne bi bilo treba!«

Prodajalka Franciška Setnikar (desno) in učenka Stanka Jereb. Slednja vsako jutro vstane ob 3.30, da s Pasje ravni prihiti na avtobus, ki ob 4.30 odpelje s Črnega vrha.

Andrej Maček prodaja že 16 let.

Hilda Brumen: »Dela je dovolj za obe... Vse foto Matjaž Marinček

Povprečni mesečni promet te prodajalne je približno 320 tisoč dinarjev.

ljati le posredno; imenujejo jo tudi cesarska ali grofovška cerkev. Slagovno se na njej prepletajo zadnji

se to bolj poredko zgodi. Veliko pogosteje se primeri, da kupci pred ali po odpiralnem času opazijo njen avto pred prodajalno (stanuje 3 kilometre proč, v Babni gori) in želijo to in ono. Včasih pride zjutraj uro prej, da bi kaj izračunala, pa ji to pogosto ne uspe.

Povprečni mesečni promet prodajalne v Dvoru je približno 350 tisoč dinarjev.

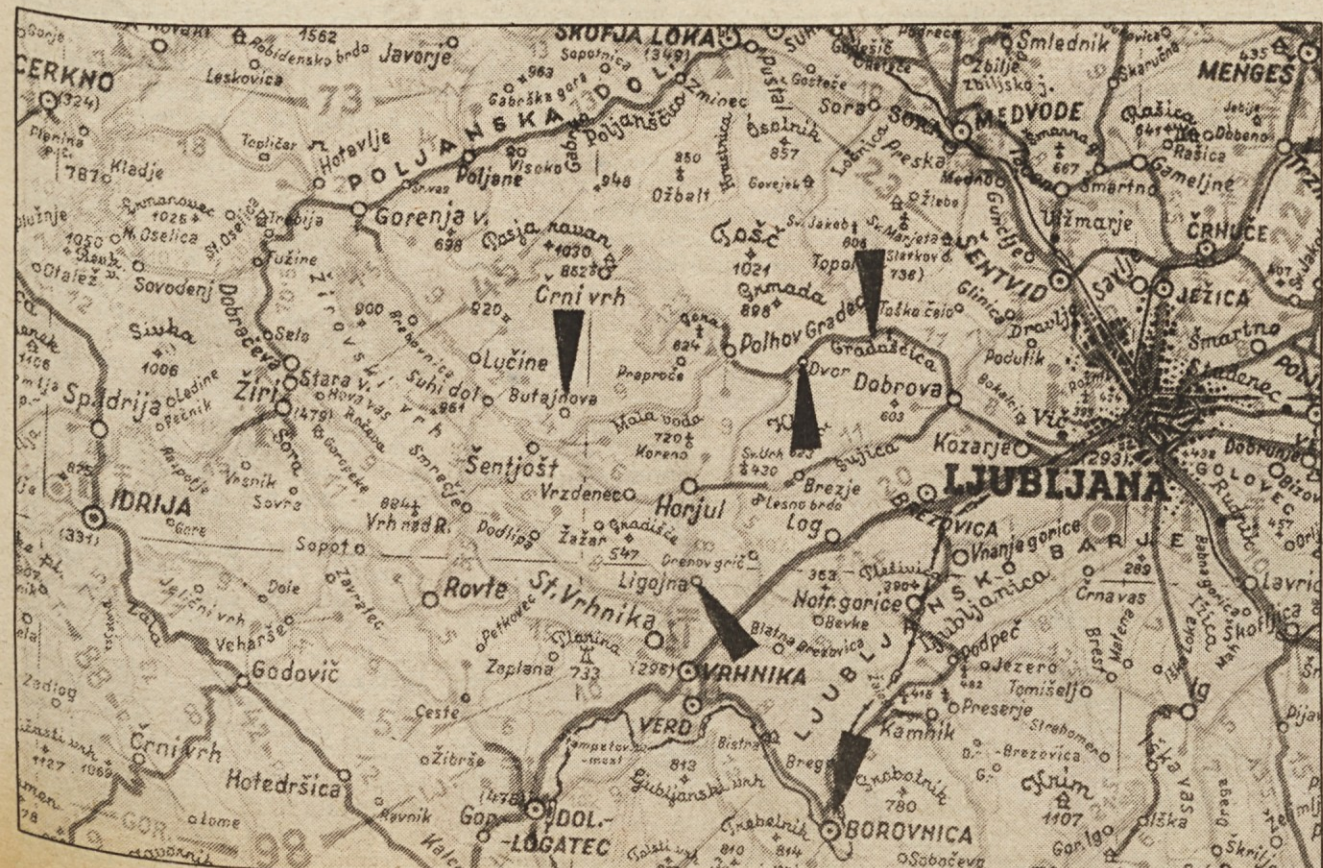
Slikovita pokrajina ob cesti proti Polhovemu Gradcu postane še pristnejša, ko od tam zavijete po makadamu proti Sentjoštu. Približno kilometer pred Setjoštom se okrog pred kratkim prenovljene prodajalne, na obeh straneh ceste drenja gruča hiš. Andrej Maček, ki tudi prodaja že 16 let, mi pojasni, da so hiše, ki so na levem bregu potoka Mala voda, v Sentjoštu, tiste na desnem bregu v Butajnovi, zaselku pa se po domače pravi Kurja vas. Priznam mu, da se mi to zdi precej zamršeno in zamenjam temo pogovora ter Andreja povprašam o tem, kako je potekalo prenavljanje prodajalne. Pove, da so bila dela, ki jih je opravila gradbena skupina M-Rožnika, gotova v šestinsdesetih letih koledarskih dneh, veljala pa so milijon dinarjev, pri čemer so uporabili opremo iz opušenih poslovnih enot. Prodajalna je sicer še vedno

nekdanje šole. Imel sem smolo: tudi ta prodajalna je ob sredah zaprta, prodajalka pa ne stanuje v prvem nadstropju; tega, kje stanuje, nisem uspel izvertati. Izvedel sem le, da ima prodajalna 54 m² prodajnega in skladiščnega prostora in da znaša povprečni mesečni promet 200 tisoč dinarjev.

Za konec sem obiskal še klasično prodajalno »Na vasi« v Borovnici. Kraj je od vseh, ki sem jih obiskal, največji, saj tu biva kar 1.801 prebivalec, zato ta prodajalna ni edina: Borovnica premore še samopostrežbo »Krim« in tehnično prodajalno »Izbira«.

Hilda Brumen mi je pojasnila, da ima prodajalna »Na vasi« že 50 let prostore v isti stavbi in da do nedavnega ni bila obnovoljena. Sama je prej prodajala v »Krimu«, pri Mercatorju pa je že 10 let. V prodajalni, ki meri 89 m², delata dve in Hilda trdi, da je dela za obe dovolj. Zanimivo je to, da blago dobivajo od obeh Grosistov – ljubljanskega in postojnskega.

Vaške prodajalne zahtevajo velika investicijska vlaganja za obnovo in tudi stroški obratovanja so veliki, njihov promet pa je pičel. Obstaja sicer zakonska možnost privatnih prodajal, vendar v to kislno jabolko ne vgrizne nihče. Ze vedo zakaj!

V časopisju od 18. avgusta do 10. septembra

Delo, 18. avgusta: Potrošniki, ki so čakali na razprodajo poletne konfekcije in obutve, odhajajo iz prodajaln razočarani, saj cena ni vse. Tako so na splošno letošnje poletno razprodajo ocenili novinarji Dela, ko so zbrali podatke iz vse Slovenije. Na slovenski obali so prodajali po nižjih cenah v štirih Mercatorjevih (beri Nanosovih) trgovinah. Razen pred trgovino Dom v ulici JLA v Kopru, ni bilo čutiti pravega razprodajnega vzdušja, še največ so kupovali zahodni Nemci, Poljaki in Madžari. Vse drugače pa je bilo pred že omenjeno trgovino, kjer so trgovci naredili tako vzdušje, da je človek dobil občutek, kot da vse prodajajo zastoj, je poročal obalni dopisnik. Tako so samo eno soboto popoldne prodali za 200 tisoč dinarjev blaga. Razprodaje so bile seveda tudi na Dolenjskem, kjer so imeli največjo izbiro konfekcije pri novomeškem Mercatorju (tozd Standard), dobro so prodajali tudi v ribniški M-blagovnici (tozd Jelka), zlasti oblačila po letošnji modi.

Dnevnik, 18. avgusta: Z imeni. Pri podpisovanju številnih samoupravnih sporazumov so nekatere organizacije precej pozabljive. Tako recimo ni podpisala sporazuma o temeljnih planov stanovanjskega gospodarstva občin in mesta Ljubljane za obdobje 1981 do 1985 vrsta organizacij, med njimi tudi DO M-Sadje zelenjava in tozd Hladilnica Zalog (DO M-Mednarodna trgovina).

Dnevnik, 19. avgusta: Zadržniki z Unca najboljši. Na letošnjem četrtletnem tekmovanju združbenih enot M-KZ Cerknica, ki je tudi pokrovitelj tekmovanja, so zmagali unški zadržniki. Več o tem smo pisali v prejšnji številki glasila Mercator, povejmo le še to, da so letos uvedli novo disciplino, tekmovanje za najpočasnejšega vola. Zmagovalca bomo skušali poiska-

ti in ga predstaviti v eni prihodnjih števil, če bosta lastnik in žival seveda pravočasno prišla na zmenek.

Dnevnik, 19. avgusta: Trgovina s trgovinami. Ljubljanske trgovske igre kažejo, da so trgovcem malo mar družbene potrebe. Sicer pa citirajmo: »Tako, denimo, Mercator na Viču neprestano zatrjuje, da nima denarja za razvoj trgovske mreže v primestnih krajevnih skupnostih v občini Vič-Rudnik, hkrati pa je sedaj od Poljoprivrednega kombinata Beograd prevzel naložbo za gradnjo trgovskega centra v Fužinah. Četudi nima denarja...! V zakulisju teh iger pa je vedno potrošnik z dolgim nosom in vrsto obljub. Temu »pravljicarstvu« bo treba nekega dne odločno stopiti na prste. Vprašanje je le, kdo in kdaj bo to storil...« Vzdrižimo se zaenkrat vsakršnega komentarja, zato pa obljubljam za prihodnjo številko obširnejši zapis o gradnji trgovin v Ljubljani in okolici, za razliko od gornjega zapisa osvetljen iz več zornih kotov.

Dnevnik, 20. avgusta: Krško, bolj industrijsko, manj turistično mesto. Kraj s petstoletnimi mestnimi pravicami, bogato kulturno dediščino, lepo okolico in

privlačnimi okoliškimi izletniškimi točkami, bi moral biti vsekakor turistično zanimiv in privlačen, pa zgleда, da ni tako. Kot je povedala poslovodkinja hotela Sremič (tozd Sremič Krško) **Danica Strnad**, je bila pred nedavnim pri njih v gosteh »turistična izvidnica«, ena večjih turističnih agencij, ki organizira izlete po Jugoslaviji in zato išče nove turistične postojanke. Pohvalili so hotel, samo mesto in okolico, toda »kako naj pripeljejo goste v kraj s tako slabim zra-

kom.« Več o hotelu in njegovih načrtih pa tudi v tej številki na Posavski strani.

Dolenjski list, 21. avgusta: Zgorrel obiralni stroj za hmelj. To se je zgodilo v M-KK Sevnica, tozd Proizvodnja in sicer v Loki pri Zidanem mostu, kjer sta delavca popravljala obiralni stroj za hmelj. Opilki od brusilnega stroja so padali na ostanke suhega hmelja in gumijasti tekoči trak v stroju, ki so se vneli. Stroj je bil popolnoma uničen, zgorelo je tudi ostrešje, še večjo škodo pa so preprečili. Sicer pa so zublji pobrali za 2,5 milijona dinarjev.

Dnevnik, 2. septembra: Iz javnosti ljubljanskih izvršnih svetov.

Po vesteh, da se bosta olje in sladkor bistveno podražila, je potrošniška mrzlica izpraznila zaloge obeh živil. Zato v tozdu Grosist (DO M-Velepreskrba) na dan prodajo skoraj 38 ton sladkorja, kar je dvakrat več kot običajno, zalog pa imajo le še za šest dni. Treba je bilo sprostiti občinske in republiške rezerve, da bo oskrba s sladkorjem normalna.

Delo, 4. septembra: Vola izvlekli šele gasilci. Skoraj tona težkega vola, ki je nekaj po 19. uri padel v Gruberjev prekop, so živega, a okopanega, potegnili na suho šele ljubljanski poklicni gasilci. Nespametnej, ki si je privoščil pobež iz staje in jo mahnil po svoje ter padel v prekop, je moral za kazen

še isti večer pod nož. Vse to se je dogajalo v okolici Tovarne mesnih izdelkov iz Ljubljane.

Dnevnik, 5. septembra: Primorska zelenjava za Ljubljančane. Sozd Timav je v Ljubljani predstavil svoj razvojni program, v katerem je Ljubljana pripravljena sovlagati, da si zagotovi več sezon-

S prodajo ozimnice so v vseh treh Rožnikovih maloprodajnih tozdih začeli 21. septembra, trajala pa bo do 17. oktobra. Dolomiti jo prodajajo na 22 prodajnih mestih v Ljubljani in okolici, Grmada na 17 in Golovec na 14 prodajnih mestih. Kaj lahko kupite? Krompir v vrečah po 30 kilogramov in ceni 8,20 din za kilogram; čebulo vrste citaver po 16 din in holandski pogar po 13 din, obe v vrečah po 5 ali 10 kilogramov; pa še prvorazredna jabolka sorte jonatan (16 din) ali zlati delišes (17 din) v zabojih po 17 kilogramov. Vsa prodajna mesta so vidno označena s plakati.

ske zelenjave s tega področja. Največja ljubljanska oskrbovalca, Mercator in Emona, sta se že povezala s primorskimi proizvajalci in ponujata njihovo zelenjavo na ljubljanskem tržišču, saj se poraba zelenjave neprestano veča in je sedaj okoli 28.000 ton, kar pomeni

skoraj 90 kilogramov na prebivalca.

Delo, 8. septembra: Steklenic brez zaboja ne marajo. Ob splošnem pomanjkanju steklenic je težko verjeti, da v novi Nanosovi diskontni trgovini niso hoteli odkupiti 55 praznih steklenic, ki jih je tjakaj prinesel občan. Ni šlo drugače kot vzeti pot pod nogo do diskonta kopske Agrarije, kjer so mu rade volje odkupili vse steklenice in izplačali 335 dinarjev.

Delo, 9. septembra: Z združitvijo klavnic cenejša predelava mesa. V Emonini in Mercatorjevi ljubljanski klavnici se te dni pogovarjajo o združitvi in delitvi dela. Specializacija klavnic naj bi pocenila predelavo mesa, enako pa naj bi storile tudi druge klavnice, saj jih je samo v ljubljanski okolici še šest, torej precej več kot je potrebno. Na sestanku oskrbovalcev Ljubljane z živili so se pogovarjali tudi o tem, kako naj bi peki bolj složno in skupaj mesili kruh.

Dnevnik, 10. septembra: Mandarine iz doline Neretve. V Kardejevem je bila delegacija ljubljanskih organizacij, ki sodelujejo z domačimi gospodarstveniki. Med njimi gre posebno mesto DO M-Sadje zelenjava, ki že sodeluje s PIK Neretva. Dogovorili so se, da bo Ljubljana že novembra dobila 400 ton mandarin po ugodnih cenah, dosedaj 200 ton, Hercegovci pa so pripravljene pridelovati tudi zgodnjo solato.

Zbral in zapisal: Jože Rozman.

Jelšine Informacije, hrastniški Gostinec in krški Poročevalc

Kratek pregled internih glasil

V uredništvo redno dobivamo nekaj internih glasil, ki jih izdajajo delovne organizacije za svoje delavce in kmete – kooperante. Ker so namenjena ožjemu krogu obveščanja, saj prinašajo večinoma vesti, podatke, sklepne obračune, sklepe samoupravnih organov in podobno, ki so bolj ali manj strogo vezani na delo v teh organizacijah, so za širši krog bralcev verjetno manj zanimiva. Od časa do časa pa jim tudi v osrednjem glasilu namenimo nekaj prostora, tako kot sedaj, saj se je od pomladi sem nabralo kar nekaj teh glasil. Nekatere starejše bomo le omenili, nekaj zadnjih pa prelistali podrobneje.

Ob četrtletju in polletju so v enoviti delovni organizaciji M-Jelša iz Šmarji pri Jelšah izdali **Informacije**. Že sam čas izida pove, da gre večinoma za periodične podatke o poslovanju hkrati za primerjavo o uresničevanju plana, oboje spremljano z vestnim komentarjem in primerjalnimi podatki. Kogar to zanima, si lahko ustvari dobro podobo o poslovanju neke trgovske organizacije.

Naš gostinec, glasilo tozda Jelka iz Hrastnika (DO M-Hoteli gostinstvo) izhaja redno mesečno v nakladi 130 izvodov. Vsakič je v njem objavljena realizacija plana in izračun vrednosti točke po posameznih poslovnih enotah za prejšnji mesec, ne manjkajo pa tudi sklepi samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. V majski številki beremo lahko tudi o stroških poslovnih enot, porabljenem materialu in osebnih dohodkih. Od časa do časa so objavljeni tudi različni prispevki, kot na primer spomini na Tita ob obletnici njegove smrti ali kritično razmišljanje o letni konferenci osnovne organizacije.

Preglejmo še **Poročevalca**, ki ga izdajajo v M-Agrokombinatu v

Krškem. Kot vemo, izdaja TOK Kooperacija svoje glasilo z istim naslovom, ki je namenjeno predvsem kmetom, Jože Černoša pa je glavni in odgovorni urednik tistega Poročevalca, ki ga berejo delavci delovne organizacije. Od marca sem so izšle tri take številke, zadnja septembra, v nakladi 500 izvodov ter ena izredna, ki je obveščala o dogodkih na Kosovu. Aprila, junija, julija in avgusta pa so izšle 2., 3., 4. in 5. številka Poročevalca-TOK Kooperacija, zadnje tri kar v nakladi 1200 izvodov. Vse štiri je uredil Alojz Pirc. Še najbolj sveži od vseh omenjenih številka sta ti, ki sta izšli 17. julija in 21. avgusta, kar si pridružujemo kot razlog, da ju podrobneje prelistamo in o vsebini tudi nekaj napišemo.

Na prvih dveh straneh je nekaj napotkov za vinogradnike: o zatiranju škodljivca grozdnega sukača ter o tem, kako preprečiti rumenjenje trt. Na tretji strani zveemo, da so dali nasadi jagod in ribeza letos dober pridelek in da je pridelovanje obeh kultur gospodarsko zanimivo in uspešno, zato pričakujejo, da se bodo nasadi še širili. Plan med drugim predvideva vsako leto 5 hektarov novih nasadov

Na tradicionalnem, že šestem po vrsti, ribniškem sejmu suhe robe in domače obrti, ki je bil 6. septembra v Ribnici, so sodelovali tudi trgovci iz tozda Jelka (DO M-Rožnik). Ob pol devetih zjutraj so odprli vse ribniške trgovine, da bi obiskovalci, ki so sicer kupovali največ suho robo, lahko kupili tudi še kaj drugega. Zaradi dopoldanskega dežja pa je prodaja stekla šele popoldne, takrat pa so trgovine že zaprli. Za 23 starih milijonov prodanega blaga sicer ni malo, pa tudi veliko ne, zato so sklenili, da bodo prihodnje leto zaprli trgovine šele proti večeru, saj je popoldne v Ribnici največ obiskovalcev. Foto: Kancijan Hvastija; besedilo: Jože Rozman.

jagod. Zveemo tudi, da pri nasadih ribeza sodeluje s sovlaganji ajdovski Fructal. Tudi kumarice, ki jih kmetje pridelujejo za predelovalno industrijo, in so jih letos posadili na več površinah kot prejšnja leta, kažejo na dober pridelek. Vemo, da so tudi letos težave z odkupom pšenice; o tem govori naslednji prispevek, ki vabi kmete, da zamenjajo pšenico za koruzo ob ustreznem doplačilu. Peta stran je spet vinogradniška: v Krškem so odprli novo polnilnico za vino in skladišče; nov polnilni stroj napolni 2500 litrov vina v eni uri. Sledi obvestilo o sklepanju pogodb za oddajo grozdja in o naročilu cerad za prevoz grozdja. Zadnja, šesta stran, je polna raznih obvestil; o premiranju telet, osemenjevanju na domu, o možnostih nakupa ovac in odkupu pujskov. Zaradi pomembne vsebine so to številko Poročevalca dobili vsi vinogradniki, kooperanti pri proizvodnji grozdja.

Avgustovska številka, je razumljivo, tudi v celoti vinogradniška. Vino v velikih kletih in malih steklenicah – to je osnovna misel osrednjega članka. Razložimo jo! Trg zahteva čedalje večje količine enakega – dobrega vina, saj je vino v deželah, ki imajo razvito pivsko kulturo, hrana, ki se jo lahko vedno kupi v trgovini. Vse to pa zahteva enotno in strokovno zahtevno predelavo vina, ki je možna v velikih kletih, trg pa tako dobi nadzorovano ustekleničeno vino. V hramih in zidanicah bomo torej imeli vino le za dom in prijatelje, pravi Alojz Pirc.

Primerno je, da se bralec – vinogradnik pred trgatvijo lahko s pomočjo Poročevalca seznanji z osnovnimi določili »vinske« zakonodaje. Na kratko so povzeti vsi važnejši zakoni in pravilniki, ki tako ali drugače določajo pridelovanje in predelovanje grozdja.

Na zadnjih straneh beremo zanimiv historiat vinarske zadruge Kostanjevica, ki je nastala leta 1928, seveda predvsem zaradi prodaje cvička. Posledica povojnih organizacijskih sprememb je bila tudi ta, da je zadruga postala sestavni del Agrokombinata. Leta 1970 so začeli vino stekleničiti, zaradi čedalje večje prodaje je postala 50-vagonska kostanjevska klet premajhna. Ker se je isto zgodilo tudi s krško graščinsko kletjo, so morali cisterne postaviti kar poleg graščine. Obe kleti skupaj lahko sprejmeta 300 vagonov vina, kar pa je le polovica pridelka, kolikor naj bi ga v bodoče pridelali na 1000 ha vinogradov v občini. Korak naprej je seveda pred kratkim odprta polnilnica, ki lahko ustekleniči 2500 litrov vina v eni uri, treba pa bo dobiti še novo 20-tonsko prešo, tri rototanke in zgraditi dve prevzemni mesti za grozdje.

Povzel: Jože Rozman

KOPNO OBMANO Z VODO		EKSTOTIČNI SADEŽ - NTEGOV NARAVNI IZVLEČEK VSEBUJE TUDI SWING EKSTOTIKA		NADAV, NAPLAČILO		EGIP. BOG SONČA		KRIŽANKO SESTAVILA NI REŠALA MAJA HOČEVAR		OSNUTEK		RUSKO ŽENSKO IME		OBERKA		NAŠA HOBBY REVITA															
FILM IGALLEC SHARIE		TEŽA EMBA-LAZE		ORAN-ZADA		AVTOM. OZNAKA ZA KARLOVAC		DEBOROŽENO VARNOSTNO SPREMLSTVO		DRŽAVNI ZAKONI		JEDRSKA ELEKTRARNA		AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SKICA, OSNUTEK		ZALAMKA KAMIONOV		HOTEL V RADENCIH		ZVEZA		ŽENSKO IME					
NETO		PARKING NARODNO OSVOBOD. VOJNA		TONE PAHOR		VLADAR V ST. RUCIJI KRAD-LIVEC		ORA-ČICA		STARI OČE, DEDEK		POLO-ZAJ FRI ČARU		4. SAMOG. PRIVILA-ČNOST		4. ČRKA LEP ČRN PTIČ		SLAVKO JAN		STANE AŽMAN		ŠTEVILKA MED ENA IN ŠTIRI		GERMAN. OREL		GERMAN. OREL		DOLG HODNIK ALI PREHOD		LJUBK. ŽENSKO IME	
TOVARNNA VOLNENIH ODEJ		VELIK OGENJ		NERESNICA		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER		SLOVEN. GLEDAL. REŽISER			
DEL POHIŠTVA		ANTOMOBILSKA OZNAKA ZA SARAJEVO		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA		PAVLOVA			
DEL OČI /MNOŽINA		OS. ZAJEMK TRAVA DRUGE KOŠNJE		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA			
DEL OČI /MNOŽINA		OS. ZAJEMK TRAVA DRUGE KOŠNJE		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA		DEL OČI /MNOŽINA			
VELIKE LESENE POSODE		EGIP. BOG SONČA		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE		VELIKE LESENE POSODE			
GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM		TRANSPORT		GRAM			
ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		PISANA TROPSKA PAPIRA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA		ZNAČILNA PRIHOR. BESE-DICA			

naš nasvet

Utrjevalec las smo predstavili sicer že zadnjič, vendar koristen nasvet ni odveč, četudi ga slišimo dvakrat.

Čisto na kratko naj ponovimo, da samo umivanje las ni dovolj. Potreben je regeneratorski in ta naj bo SUBRINA.

Na umite in regenerirane lase sodi utrjevalec. Ta vsak las posebej prevleče s tankim, elastičnim filmom. Tako so lasje bolj prožni, zračni, obenem pa zavarovani pred kvarnimi vplivi okolja. ILIRIJA-VEDROG priporoča svoje

utrjevalce las EHO. Z EHOM napravljena vodna pričeska bo dlje časa obdržala željeno obliko in urejen videz.

EHOFORM je za močnejše utrjevanje las, če pa si sami urejate pričesko s krtačo in fenom, potem pa uporabite EHOFEN.

Utrjevalcu, ki ima še to lastnost, da lase narahlo obarva, je ime EHOTON. Teh je kar 17 odtenkov in zlahka boste našli svojim lasem primerne.

Mile Bitenc

ILIRIJA-VEDROG
LJUBLJANA, n. sol. o.

Čokolešnik

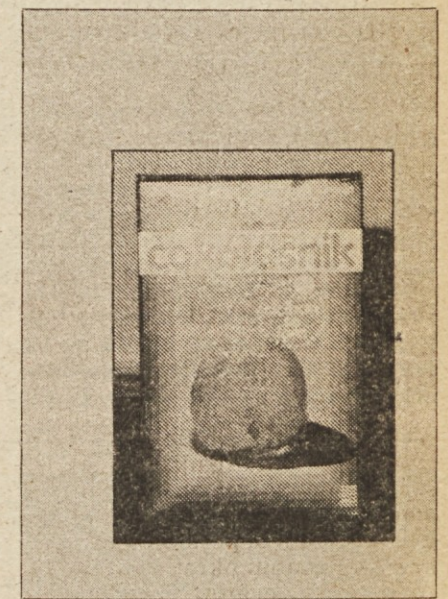
HP Kolinska je že skoraj pred desetimi leti v svoj proizvodni program vključila tudi otroško hrano. Za te izdelke uporablja le kakovostne surovine, ki jih pred predelavo temeljito pregledajo v lastnih laboratorijih, pa tudi v Zavodu za zdravstveno varstvo SR Slovenije v Ljubljani. S kemičnimi in biološkimi analizami ugotavljajo prehransko vrednost surovin in vse tiste, ki ne ustrezajo strogim zahtevam, izločijo iz proizvodnje že v predpripravi.

Otroško hrano so v Kolinski poimenovali bebi. Tako izdelujejo že vrsto let bebi zdrobove kosmiče, bebi riževe kosmiče in bebi zdrobove kosmiče s kakavom.

Družina bebi pa je lani postala bogatejša še za bebi čokolešnik. Že ime samo pove, da sta glavni sestavini čokolada in lešniki, razen tega pa vsebuje tudi pšenični zdrob in moko, kakao v prahu, škrob, sladkor in vitamine - tiste, ki so nujno potrebni za rast in razvoj otroka. Seveda pa v Kolinski takšno hrano priporočajo tudi tistim odraslim, ki potrebujejo lahko prehrano.

Malčkom je čokolešnik vseh tudi zato, ker je v vsaki škatli sestavljena. Ta je v vsebinski zvezi s pesmico na zadnji strani škatle.

Res je dober, zato je na sejmih že nekajkrat dobil visoko priznanje - zlato medaljo za kakovost.

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke

PAN	SPRAY	KI	ORA	LIBANON	PANDEO	BLOCK	LOOS	AER	SL	ROZN	OSP	PONUDBA	SORA	SKI	POOL	VLOM	KLARA	MR	EIS	VOLANA	ZTZS	NM	SLAVA	ELONG	ACIJA	RIL	VERA	TISA	IGRA	ATONA	TNALO	LOVKA	MO	MP	EP	ARS	TOF	LO	CI	ERATO	MIB	SOLITER	RTINE	ILIRIJA	VEDROG
-----	-------	----	-----	---------	--------	-------	------	-----	----	------	-----	---------	------	-----	------	------	-------	----	-----	--------	------	----	-------	-------	-------	-----	------	------	------	-------	-------	-------	----	----	----	-----	-----	----	----	-------	-----	---------	-------	---------	--------

KUPON KRIŽANKA

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno priložite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri zrebanju ne bomo upoštevali.

Nagradna križanka

Tokrat pričakujemo od vas, dragi reševalci naših križank, še več rešitev kot običajno, saj bo tudi možnost za nagrado večja. Radenska, ki v tokratni križanki predstavlja svojo novo pijačo Swing eksotik, bo za vas prispevala kar 16 privlačnih nagrad, od katerih je prva lep reklamni dežnik »Radenska« in ta bo prišel v bližajočih se deževnih dneh še kako prav.

Žrebali bomo med tistimi rešitvami, ki bodo do 14. oktobra prispele na naslov SOZD Mercator, Studio za EP, Breg 22, 61000 Ljubljana. Nikar ne pozabite priložiti izpolnjenega kupona in na ovojnico pripisati »Križanka Swing«.

Izid zrebanja rešitev nagradne križanke »Pan«

Do predpisanega roka smo prejeli 308 rešitev nagradne križanke »Pan«. Člani žrebne komisije smo izžrebali tri pravilne rešitve, ki so jih poslali:

- Ivan Gregorn, M-Mednarodna trgovina, TOZD Contal, Titova 66, 61000 Ljubljana;
- Karolina Pavlič, M-STP Hrastnik, Aleša Kaplja 6, 61430 Hrastnik;
- Peter Žagar, M-Nanos, TOZD Preskrba, 66320 Portorož.

Pri zrebanju rešitev prejšnje nagradne križanke (križanka »Paloma«, objavljena v julijski številki glasila), je prišlo do neljube napake. Komisija namreč pomotoma ni upoštevala tega, da je Sladkogorska za reševalce obljubila pet namesto običajnih treh nagrad in so bili zato izžrebani le trije reševalci. Ker pa komisija poslanih rešitev po opravljenem zrebanju ne arhivira in ker sta dve nagradi ostali, se je odločila, da med rešitvami križanke »Pan« izžreba še dodatni dve. Nagradi Sladkogorske bosta tako prejeli še:

- Fani Bratkovič, upokojenka M-Rožnikovega tozda Standard, Prečna 14, 68000 Novo mesto in
- Milka Močnik, M-KGZ Sora, Stara vas 127, 64226 Žiri.

Bralcem, reševalcem in Sladkogorski se člani komisije opravičujemo, da se kaj takega ne bo več primerilo. Izžrebance prosimo, da nagrade sami ali preko svojega zastopnika dvignejo v Studiu za EP, na Bregu 22 v Ljubljani.

predstavljamo vam

iz programa **hp DROGA**

Iz bogatega programa izdelkov HP Droga smo tokrat izbrali tri takšne, ki zahtevajo le malo časa za pripravo. To so polenta instant, bebe pšenični zdrob in griz instant. Poglejmo si na kratko vsakega od njih.

Le pičli dve minuti sta potrebni, da pripravimo res okusno polento. Vsebinsko kartončka (450 gramov) strememo v 1,75 litra vrele vode, ki jo posolimo z žličko soli. Mešamo in kuhamo le dve minuti. Količina kuhane polente zadostuje za šest oseb. Na hrbtni strani vsakega zavojčka so koristni re-

cepti za pripravo polente z dodatki.

Bebe drobni pšenični zdrob je namenjen za najmlajše člane naše družine. Deciliter instant pšeničnega zdroba vmešamo v 4 del vrelega mleka, sladkamo in jed je pripravljena.

Iz drobnega pšeničnega zdroba pa lahko hitro pripravimo tudi okusne kroglice, žličnike in drugo. Navodila oziroma recepti za pripravo so natisnjeni na hrbtni strani vsake škatlice.

HP Droga vam želi dober tek!

Začetki v letu 1956

Rojstni dan današnje M-Embe je 1. junij 1956. Začeli so kot skromno obrtno podjetje z imenom Embalirka, svoje delovne prostore pa so dobili na Celovski 50 v Šiški. Embalirka je bila ustanovljena kot organizacija za opravljanje in usluge. Družbene potrebe so narekovala, da so že čez štiri leta svojo dejavnost bistveno razširili na predelavo, sortiranje in embaliranje prehranskih proizvodov. Prav zato so leta 1963 Embalirko preimenovali v Embo.

Razvojna pot v razširjanju živilsko predelovalne industrijske dejavnosti je Embo hitro privedla do tesnih kooperacijskih odnosov z Veletrgovino Mercator. Prav s to organizacijo so se kooperacijski odnosi iz leta v leto razširjali, pripomogli k hitrejšemu razvoju in narekovali, da so se kar kmalu trdneje povezali, leta 1968 pa pripojili.

V Embalirki je v začetku delalo osem delavcev, na razpolago pa so imeli le 420 kvadratnih metrov delovnih prostorov. V prvem poslovnem letu je deset delavcev doseglo letno proizvodnjo 70 ton, celotni dohodek pa je znašal 225.000 dinarjev. Dobro gospodarjenje v Embalirki ter pomoč širše družbene skupnosti sta omogočila, da so kmalu kupili prvi večji avtomatski pakirni stroj in težko fizično delo zamenjali s sodobno tehnologijo takratnega časa.

Družbene potrebe po proizvodih so narekovala razvoj in povečanje števila članov delovnega kolektiva. Nekdanji hlevi v Šiški Embi niso omogočali normalnega razvoja. Delavci Embe so se vrsto let zavestno odrekli marsičemu, da so se približali dolgotrajnemu cilju – izgradnji nove tovarne.

Nova Emba: 14. september 1974

Listam zapiske izpred let in med njimi najdem tudi nekaj besed o obnovitvi nove Embe. Spominjam se, da smo takrat v uredništvo glasila Mercator dobili vabilo s takšne vsebine:

»Vabimo vas na slavnostno otvoritev nove tovarne Embe ob priliki krajevnega praznika KS Posavje, dne 14. septembra 1974. Vabijo vas delavci Embe.«

To ni bil velik dan le za Embo in za krajevno skupnost, ampak tudi za Mercator in druge. Lepotica, ki je zrasla na nakdanjih poljih za Bežigradom, je dajala nove možnosti za razvoj kolektiva.

Ko je ob otvoritvi govoril takratni predsednik delavskega sveta, Janez Kušlan, je še posebej poudaril:

»Lahko povem, da smo se delavci Embe vrsto let zavestno odrekli primernim delovnim pogojem, družbenemu standardu, da smo zagrizeno na strojih, ki jih je čas in razvoj tehnologije prerastel, dosegli nadpovprečno visoke rezultate s ciljem, da uresničimo svoj in družbeni cilj – izgraditev nove tovarne.«

Novo Embo je po projektih naše Investe zgradilo Splošno gradbeno podjetje Grosuplje. Investicijska vrednost tovarniških zidov je veljala 28 milijonov dinarjev nova avtomatizirana pražarna kave in

avtomatski transportni trakovi s pretočnim regalnim skladiščem gotovih izdelkov pa so veljali nadaljnjih 18 milijonov dinarjev. Od tega so v svoji temeljni organizaciji zagotovili kar 80 odstotkov celotne investicijske vsote. Seveda pa nova tovarna ne bi stala, če ne bi širša družbena skupnost sodelovala v njeni izgradnji. Iz dohodka drugih organizacij združenega dela so prek Ljubljanske banke in preko sklada skupnih rezerv občine Bežigrad in Šiška zagotovili še nadaljnjih 10 milijonov dinarjev.

Na 10.000 kvadratnih metrih površine v štirih etažah je tako delavcem Embe zagotovljen razvoj in tudi prostorska podlaga za razširitev proizvodnega programa in nadaljnje povečanje zmogljivosti.

Emba, eden prvih tozdrov v SFRJ

Emba je že od vsega začetka imela zelo razvito samoupravljanje. Takšno je v Embi ostalo tudi po združitvi z Mercatorjem in še danes je tako.

Takoj po izteku drugega kongresa samoupravljalcev v Sarajevu so se z ostalimi delavci Mercatorja organizirali v samostojno organizacijo združenega dela z lastnostjo pravne osebe. Embe niso presenetila niti ustavna dopolnila, saj so jih pričakovali kot rezultat kongresa v Sarajevu. Takoj po njihovem sprejemu so se organizirali v temeljno organizacijo združenega dela in to že 27.

januarja 1972. Tako je Emba postala ena prvih temeljnih organizacij združenega dela v Jugoslaviji.

Takoj po organiziranju tozdra so v Embi samoupravno zakonodajo začeli še dograjevati in to je ostala njihova stalna skrb in praksa.

Delavci Mercator-Embe so nudili v svoji sejni dvorani gostoljubje številnim sestankom organov samoupravljanja in družbeno-političnih organizacij sozda. Njihovo gostoljubje so uživali delegati treh mandatnih obdobij, iz vse Slovenije.

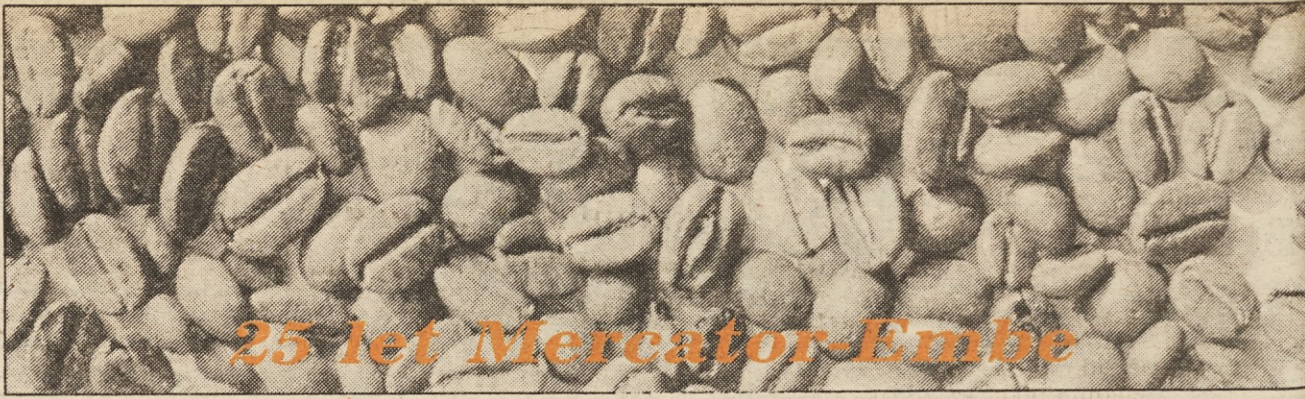
Angelca Igličar, pri Embi od vsega začetka. Foto Matjaž Marinček.

Pred 25 leti je Angelca Igličar delala pri Prehrani, današnji Emoni. Zaradi deljenega delovnega časa in možnosti, ki se je pokazala, je

zamenjala delo in odšla k Embalirki. Še danes združuje delo v M-Embi, v proizvodnji, in nikdar ji ni bilo žal, da je prišla sem.

Z leti so se delovni pogoji izboljševali, kupili so sodobnejše delovne pripomočke, tovarišica Angelca pa je svoje delo ves čas opravljala vestno in z veseljem. Pravi pa, da mladi danes niso več tako zagnani in da ne čutijo takšne pripadnosti organizaciji, kot so jo oni nekoč. Bili so časi, ko so udarniško delali tudi ponoči, pa ob sobotah in nedeljah, kot ena družina – vse za to, da bi jim bilo nekoč boljše.

Že spomladi bi lahko odšla v pokoj, vendar o tem zaenkrat še ne premišljuje. Iskriče oči izdajajo še veliko življenjske volje in energije – kaže, da Angelca Igličar po tolikih letih ne bo zlahka zapustila dela, ki ga ljubi ter sodelavcev in tovarišev, s katerimi se dobro razume.

»Težave rešujemo v samem sistemu dela«

»Mislim, da je najpomembnejše, da smo uspeli prav v najtežjih situacijah. Nismo pa gradili samo zidove, ampak tudi kadre,« mi je ob neki priložnosti povedala nekdanja direktorica Embe, Marija Pisansky.

To prakso Emba nadaljuje in skuša kljub takšnim in drugačnim težavam vedno najti ustrezno rešitev. O M-Embi, kakršna je v tem trenutku, mi je pred dnevi direktor, Boris Vaupotič, povedal tole:

»Razni gospodarski ukrepi se odražajo tudi v našem delu in življenju. Predvsem v zadnjem času se srečujemo z mnogimi težavami na področju uvoza, predvsem opreme, ki je še posebno težaven. Vendar skušamo težave reševati v samem sistemu dela, s prestrukturiranjem v proizvodnji.

Tako smo v letošnjem prvem polletju presegle proizvodne koli-

čine: realizacija za prvih šest mesecev znaša 2.200 ton vsega blaga. V minulem obdobju, v zadnjih nekaj letih, smo izrazito padli v proizvodnji kave, čajev, začimb in suhih plodov. To so seveda vse artikli, ki so vezani na uvoz. Prav pri kavi beležimo zelo velik padec in številka, ki jo zahteva tržišče, je še mnogo previsoka.

Skušamo narediti, kar se največ da. Do trgovine v sozdu čutimo veliko odgovornost. S pomočjo komercialne službe v sozdu napejamo vse sile in s skupnimi močmi zbiramo potrebne devize za uvoz kave, vendar pa vseh potreb le še ni moč pokriti.

Za letošnje leto imamo zapisano v planu, da bi dosegli okrog 250 milijonov dinarjev celotnega prihodka oziroma 40 milijonov dohodka. Zaradi težav pri kavi se bomo preorientirali na embaliranje sladkorja in vse kaže, da bo zastavljeni cilj dosežen.

Še teži pa je položaj pri doseganju dohodka, saj so stroški porabljene materiala zelo narasli. To se zelo pozna pri sladkorju, kateremu je cena zrasla, pa tudi pri cenah embalaže in energije.

Moram poudariti tudi naslednje: mali kolektiv M-Embe v soz-

Boris Vaupotič, direktor M-Embe.

»Trud ni bil zaman!«

Sedem let je že tega, kar je bo Slovenčevi cesti za Bežigradom zrasla nova Emba. Veliki, sodobni in svetli delovni prostori so močno spremenili delo, življenje in utrip vsega kolektiva. Spomini na tisto staro Embo, ki je začela na Celovski 50 v Šiški pa so ostali. Kljub mnogim težavam so prijetni in če o tem razmišlja delavka, ki je v tovarni od vsega začetka, potem je takšne spomine vredno strniti v zapis.

»Ponosna sem na vse, kar smo naredili. Zdaj vidim, da trud ni bil zaman in na prehojeno pot gledam s ponosom!« je z zadovoljstvom povedala Fani Robič, ki je v kolektivu že od prvega dne.

»Kako ste pravzaprav začeli?« me je zanimalo.

»Iz nič, res iz nič. Stari zidovi so omejevali tesne in temne prostore, nismo imeli delovnih sredstev in vsake malenkosti smo bili še kako veseli. V začetku smo vse embalirali ročno – ročno smo tehtali, zavijali in polnili. Začimbe smo na primer kar merili na merice. Vse je bilo pod eno streho – uprava, delovni prostori, skladišča.

Če se prav spominjam, smo začeli s čaji, pakirali smo testenine, ročno smo v steklenice nalivali olje. Smešno, kaj, vendar za tisti čas je bilo to povsem običajno. Tudi to, da smo polnili med v papirnate lončke. Da je bil tekoč, smo pod sodom morali prej celo zakuriti...«

Potem pove tudi to, da so sami razvažali blago – najprej kar s triciklom. Ko so kasneje dobili neko škodo in potem kombi, je bil to že velik napredek.

Emba je že dolgo znana predvsem po kavi, ki so jo začeli pražiti že kmalu potem, ko so začeli in sloves se je hitro širil. Takratna Embalirka je za kavo že od vsega začetka uporabljala raznovrstne embalaže, jih spreminjala, dopolnjevala in to so znale ceniti tudi stroge komisije, ki so ji dodelile vrsto visokih priznanj.

»Veliko smo delali, šestkrat tudi po dvanajst ur pa ob sobotah in tudi ob nedeljah,« pravi Fani Ro-

bič, ki je bila ves čas šef skladišča, zdaj pa opravlja dela v komerciali.

»25 let združujete delo v eni hiši. Povejte, kaj čutite ob jubileju?«

»Vesela sem, da smo postali veliki, močni in znani. Trudili smo se, zgradili novo tovarno... Veliko smo dosegli.«

Vse to je res, vendar brez dobrih delavcev in pridnih rok ne bi šlo. To dobro ve tudi Fani Robič, ki je za svoje zasluge prejela že medaljo dela.

Ob jubileju smo ponosni vsi, še posebej pa delavci M-Embe, ki so v njej začeli že prvega dne. S pridnim in vestnim delom, z veliko samoodpovedovanjem so mnogo prispevali v družbenem smislu, pa tudi nam, ki smo kasneje začeli delati v vsakodnevnem utripu Embe.«

Fani Robič je v Embi že od prvega dne.

Oskarji, priznanja

Sejno sobo v Embi med drugim krasijo številni jugoslovanski oskarji za embalažo in druga priznanja. Več deset jih je in v kolektivu so ponosni nanje.

Že od vsega začetka so skrbeli za lično embalažo in seveda dobro kakovost. V svojih proizvodnih prizadevanjih so vedno hoteli biti med prvimi, ki so sledili razvojni tehnologiji. Za vsa ta prizadevanja so bili s strani družbene skupnosti mnogokrat nagrajeni.

Besedila in foto Mile Bitenc

